

DET KONGELIGE
ARBEIDS- OG SOSIALDEPARTEMENT

Prop. 37 L

(2016–2017)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Endringer i folketrygdloven (endret fastsetting
av grunnlaget for sykepenger, foreldrepenger
og pleiepenger mv.)

Innhold

1	Proposisjonens hovedinnhold	5	7	Arbeidsgivers opplysningsplikt til Arbeids- og velferds-etaten om inntekt mv.	26
2	Bakgrunnen for forslagene	6	7.1	Gjeldende rett	26
2.1	Gjeldende rett og utfordringer ved sykepengeområdet	6	7.2	Høringsnotatet	27
2.2	IKT-modernisering i Arbeids- og velferdsetaten	7	7.3	Høringsinstansenes merknader ...	27
2.3	Innføring av a-ordningen	8	7.4	Departementets vurderinger og forslag	28
3	Høring	8	8	Øvrige endringer	29
4	Sykepengegrunnlaget i arbeidsgiverperioden	10	8.1	Sykepengegrunnlaget til frilansere	29
4.1	Hovedregel for fastsetting av sykepengegrunnlaget i arbeidsgiverperioden	10	8.2	Kombinert inntekt som frilanser og selvstendig næringsdrivende ...	30
4.2	Arbeidsforhold som har vart kortere enn beregningsperiodens lengde	14	8.3	Særskilte regler for beregning av foreldrepenger	31
4.3	Varig lønnsendring i løpet av beregningsperioden	14	8.4	Kravet til minste inntektsgrunnlag når grunnbeløpet endres	32
4.4	Tariffendringer	15	9	Økonomiske og administrative konsekvenser	33
4.5	Timelønnede arbeidstakere med skiftende arbeidsperioder	16	9.1	Forslag om endret fastsetting av grunnlaget for korttidsytelsene for arbeidstakere etter folketrygdloven kapittel 8, 9 og 14	33
4.6	Lovlig fravær uten lønn og feriepenger i løpet av beregningsperioden	16	9.2	Forslag om endret fastsetting av grunnlaget for frilansere	33
5	Inntekter som inngår i beregning av den aktuelle månedsinntekten	17	9.3	Forslag om endret fastsetting av grunnlaget for personer som har inntekt både som frilanser og selvstendig næringsdrivende ..	33
5.1	Gjeldende rett	17	10	Merknader til de enkelte bestemmelsene i lovforslaget ..	33
5.2	Høringsnotatet	18			
5.3	Høringsinstansenes merknader	18			
5.4	Departementets vurderinger og forslag	20			
6	Sykepengegrunnlaget når trygden yter sykepenger (trygdeperioden)	22		Forslag til lov om endringer i folketrygdloven (endret fastsetting av grunnlaget for sykepenger, foreldrepenger og pleiepenger mv.)	37
6.1	Gjeldende rett	22			
6.2	Høringsnotatet	22			
6.3	Høringsinstansenes merknader ...	23			
6.4	Departementets vurderinger og forslag	23			

DET KONGELIGE
ARBEIDS- OG SOSIALDEPARTEMENT

Prop. 37 L

(2016–2017)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Endringer i folketrygdloven (endret fastsetting av grunnlaget for sykepenger, foreldrepenger og pleiepenger mv.)

*Tilråding fra Arbeids- og sosialdepartementet 9. desember 2016,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Solberg)*

1 Proposisjonens hovedinnhold

Sykepenger skal gi kompensasjon for bortfalt arbeidsinntekt på grunn av sykdom eller skade. Reglene i folketrygdloven om fastsetting av sykepengegrunnlaget for arbeidstakere er kompliserte og har betydelig innslag av skjønn. Dette gjør reglene vanskelig å forstå for medlemmene og arbeidsgivere, og ressurskrevende for Arbeids- og velferdsetaten å administrere. Saksbehandlingsprosessen i Arbeids- og velferdsetaten er preget av omfattende papirbasert dokumentasjon og manuelle operasjoner, med liten grad av systemstøtte.

A-ordningen, som ble innført 1. januar 2015, muliggjør større grad av digitalisering og automatisering av saksbehandlingsprosessen i etaten. Bruk av opplysninger fra a-ordningen til beregning av sykepenger krever imidlertid endringer i regelverket.

Arbeids- og sosialdepartementet, i samråd med Barne- og likestillingsdepartementet, foreslår i denne proposisjonen enkelte endringer i regelverket for fastsetting av grunnlaget for beregning av sykepenger, blant annet som følge av innføring av a-ordningen. Dette vil kunne gjøre behandlingen av disse sakene mer effektiv, sikre større grad av likebehandling og forenkle arbeids-

givers arbeid med beregning og fastsetting av sykepengegrunnlaget.

Det er flere ytelser som beregnes som sykepenger. Det gjelder omsorgspenger, pleiepenger og opplæringspenger etter folketrygdloven kapittel 9 og foreldrepenger og svangerskapspenger etter folketrygdloven kapittel 14. Forslagene til endringer i beregningsreglene for sykepenger vil dermed også gjelde for beregning av ytelser etter folketrygdloven kapitlene 9 og 14. Når departementet i det følgende omtaler sykepenger, menes også øvrige ytelser med mindre noe annet er sagt.

Bruk av opplysninger som arbeidsgiver har rapportert til a-ordningen ved beregning av sykepenger vil videre kunne bidra til å redusere risikoen for at Arbeids- og velferdsetaten utbetaler sykepenger basert på fiktive arbeids- og inntektsforhold. Bruk av a-ordningsdata ved beregning av sykepenger vil således kunne bidra til å redusere misbruk av velferdsordningene og være et viktig forebyggende tiltak mot økonomisk kriminalitet.

Departementet understreker at forslagene ikke vil gi lavere kompensasjonsnivå for den enkelte sykepengemottaker. Til arbeidstakere og frilansere skal det fortsatt gis sykepenger med 100 prosent av sykepengegrunnlaget, mens det til selvstendig næringsdrivende fortsatt skal gis sykepenger med 65 prosent av grunnlaget. Forsla-

gene medfører ikke økt rapporteringsplikt for arbeidsgivere.

I proposisjonen foreslår departementet følgende endringer:

- Beregningsperioden for sykepengegrunnlaget i arbeidsgiverperioden endres til de tre siste kalendermånedene før tidspunktet for arbeidsuførhet. Inntekt rapportert til a-ordningen etter reglene i a-opplysningsloven for denne perioden skal legges til grunn ved beregning av aktuell månedsinntekt, se punkt 4. I dag er utgangspunktet at beregningsperioden er de fire siste ukene før tidspunktet for arbeidsuførhet, eller siste måned. Dersom arbeidsforholdet har skiftende arbeidsperioder eller inntekter, skal et lengre og mer representativt tidsrom legges til grunn som beregningsperiode.
- Når trygden yter sykepenger, skal sykepengegrunnlaget i arbeidsgiverperioden (se over) omregnes til årsinntekt, og sammenlignes mot rapportert inntekt til a-ordningen etter reglene i a-opplysningsloven de siste 12 kalendermånedene. Hvis det er mer enn 25 prosent avvik, skal sykepengegrunnlaget fastsettes ved skjønn, se punkt 6. I dag sammenlignes aktuell ukeinntekt omregnet til årsinntekt, mot pensjonsgivende årsinntekt. Dersom det er mer enn 25 prosent avvik skal sykepengegrunnlaget fastsettes til den pensjonsgivende årsinntekten. Den pensjonsgivende årsinntekten skal som utgangspunkt beregnes på bakgrunn av pensjonspoengtallene de tre siste årene. Dersom disse ikke er representative for inntekten på sykmeldingstidspunktet, skal den pensjonsgivende årsinntekten fastsettes ved skjønn.
- Sykepengegrunnlaget for frilansere skal fastsettes på samme måte som for arbeidstakere, utgangspunktet er inntekt rapportert til a-ordningen de tre siste kalendermånedene, se punkt 8.1. Lønn til frilansere rapporteres til a-ordningen på lik linje som lønn til arbeidstakere, og det vil gjøre det mulig å bruke inntekt rapportert til a-ordningen til å beregne sykepengegrunnlaget. I dag beregnes sykepengegrunnlaget til frilansere ut fra gjennomsnittet av pensjonspoengtallene for de tre siste årene. Det foreslås ingen endring i kompensasjonsgrad, slik at frilansere fortsatt får dekket 100 prosent av sykepengegrunnlaget fra 17. dag.
- Dersom man har inntekt både som selvstendig næringsdrivende og frilanser, skal frilansinntekten dekkes med 100 prosent, og inntekt som selvstendig næringsdrivende dekkes med 65 prosent, se punkt 8.2. I dag får de som er kombinert selvstendig næringsdrivende og frilan-

ser dekket 65 prosent av det samlede sykepengegrunnlaget.

- Lovfeste at krav om omregning og etterbetaling av sykepenger på grunn av tariffendringer må settes fram innen tre måneder etter at tariffavtalen ble endret, se punkt 4.4.
- Mindre justeringer i hvilke inntekter som skal inngå i sykepengegrunnlaget, se punkt 5.
- Presiseringer i de særlige beregningsreglene som gjelder for foreldrepenger i § 14-7, se punkt 8.3.
- Presisering av fra hvilket tidspunkt endring i grunnbeløpet får virkning for kravet til minsteinntekt for ytelser etter kapitlene 8, 9 og 14, se punkt 8.4.
- Forskriftshjemmel for at opplysninger som er nødvendige for å kunne behandle saker om ytelser skal gis elektronisk til Arbeids- og velferdsetaten, se punkt 7.

2 Bakgrunnen for forslagene

2.1 Gjeldende rett og utfordringer ved sykepengeområdet

Formålet med sykepenger er å dekke bortfall av arbeidsinntekt for yrkesaktive som er arbeidsuføre på grunn av sykdom eller skade, se folketrygdloven § 8-1. Sykepenger til arbeidstakere gis med 100 prosent av sykepengegrunnlaget (den inntekt sykepengene regnes ut etter), opptil seks ganger folketrygdens grunnbeløp (G). Med grunnbeløpet per mai 2016 betyr det at maksimalt sykepengegrunnlag fra trygden er 555 456 kroner.

Det er ulike regler for beregning av sykepengegrunnlaget i arbeidsgiverperioden og etter utløpet av arbeidsgiverperioden, det vil si i trygdeperioden. Beregningsreglene er utformet slik at sykepengegrunnlaget i størst mulig grad skal tilsvare den faktiske inntekten som faller bort. Bestemmelsene fastsetter derfor alternative beregningsmåter tilpasset ulike inntekts- og opp-tjeningssituasjoner og mulighet for skjønns-utøvelse. Dette medfører at regelverket er komplisert og vanskelig å forstå for medlemmene og arbeidsgivere, og ressurskrevende for Arbeids- og velferdsetaten å administrere.

Ved framsettelse av krav om sykepenger for arbeidstaker skal arbeidsgiver sende inn inntektsopplysningsskjema. Skjemaet er i dag papirbasert og innehar mange spørsmål vedrørende ansettelsesforholdet, herunder inntekt, krav om refusjon, permisjon, ferie mv., som arbeidsgiver må besvare. Utgangspunktet for fastsettelse av bereg-

ningsperiode for arbeidstakere er de fire siste ukene før tidspunktet for arbeidsuførhet, eller siste måned. Dersom arbeidsforholdet har skiftende arbeidsperioder eller inntekter, skal et lengre og mer representativt tidsrom legges til grunn som beregningsperiode.

Arbeids- og velferdsetaten har i dag liten kontroll over hvordan arbeidsgiver har kommet fram til inntektsopplysningene som arbeidsgiver rapporterer på skjemaet. Det er vanskelig å vurdere og etterprøve arbeidsgivers opplysninger.

Inntekten som oppgis fra arbeidsgiver vurderes mot den pensjonsgivende årsinntekten som fastsettes på bakgrunn av pensjenspoengtallene for de tre siste årene. Dersom pensjenspoengtallene de tre siste årene ikke er representative for inntekten på sykmeldingstidspunktet, skal den pensjonsgivende årsinntekten skjønnsfastsettes. Dersom det er mer enn 25 prosent avvik mellom inntekt oppgitt fra arbeidsgiver og den pensjonsgivende årsinntekten, skal sykepengegrunnlaget svare til den sistnevnte inntekten.

Å sammenligne aktuell månedsinntekt fra arbeidsgiver på sykmeldingstidspunktet med pensjenspoengtallene for de tre siste årene, som inneholder inntekt fra arbeidsaktivitet tre til fire år tilbake i tid, anses som lite hensiktsmessig for å komme fram til det som kan regnes som dagens inntektstap.

Sykepenger til frilansere gis med 100 prosent av sykepengegrunnlaget fra 17. fraværsdag. Selvstendig næringsdrivende gis sykepenger med 65 prosent av grunnlaget fra 17. fraværsdag. Frilansere og selvstendig næringsdrivende kan mot særskilt premie tegne forsikring som kan gi rett til sykepenger med 100 prosent kompensasjon fra første fraværsdag.

Etter dagens regelverk beregnes sykepengegrunnlaget til frilansere på samme måte som for selvstendig næringsdrivende. Sykepengegrunnlaget beregnes som hovedregel på grunnlag av den pensjonsgivende årsinntekten som fastsettes ut fra gjennomsnittet av pensjenspoengtallene som er fastsatt for de tre siste årene.

Frilansere må i dag rapportere inntekt på eget inntektsopplysningsskjema til Arbeids- og velferdsetaten ved krav om sykepenger.

Kombinerte arbeidstakere og frilansere får etter dagens regelverk kompensert inntektstap fra frilansvirksomheten kun dersom arbeidsinntekten avviker mer enn 25 prosent sammenlignet med den pensjonsgivende årsinntekten.

For kombinerte frilansere og selvstendig næringsdrivende både beregnes og utbetales sykepenger etter reglene for selvstendig nærings-

drivende, noe som innebærer at sykepengene utbetales med 65 prosent av sykepengegrunnlaget for hele inntekten.

Det har flere ganger vært fremmet forslag overfor departementet om å bedre situasjonen for frilansere i kombinasjon med annen aktivitet ved beregning av sykepenger, da regelverket har vært oppfattet som urimelig.

Regelverket for sykepenger er komplisert, og saksbehandlingen er preget av manuelle operasjoner med liten grad av systemstøtte. Kompleksiteten i regelverket innebærer risiko for at beregningen ikke blir korrekt i alle tilfeller, noe Riksrevisjonen også har avdekket i sine kontroller. Det er også utfordrende å gi god informasjon om beregningen til medlemmene.

Sykepenger, foreldrepenger og stønad ved barns sykdom skal etter loven så vidt mulig utbetales straks. Både mottakere av ytelsen og arbeidsgivere har behov for å få erstattet det økonomiske tapet og få saken avgjort så fort som mulig. Sykepengeområdet har stort saksvolum. Det er i underkant av 800 000 saker per år som til sammen generer om lag 5–6 millioner dokumenter. Det er stort behov for forenklinger for å kunne effektivisere saksbehandlingen.

2.2 IKT-modernisering i Arbeids- og velferdsetaten

Store deler av Arbeids- og velferdsetatens IKT-løsninger fornyes som ledd i moderniseringsarbeidet i Arbeids- og velferdsetaten de neste årene. Dette gjøres for å kunne levere bedre tjenester til befolkningen, effektivisere arbeidsprosesser og for å forbedre saksbehandlingen, i tråd med Regjeringens strategi for digitalisering av offentlige tjenester. Nye løsninger skal så langt det er mulig baseres på automatiserte vedtaksprosesser og selvbetjeningsløsninger. Tilrettelegging for økt automatisering krever tilpasninger i regelverket.

Foreløpig har etaten utviklet og implementert selvbetjeningsløsninger integrert med saksbehandlingsløsninger som kan benyttes for søknad om og beregning av pensjon og uføretrygd. Dette er vellykkede løsninger, og nå skal nye løsninger utvikles også for de øvrige ytelsene som Arbeids- og velferdsetaten forvalter, herunder foreldrepenger- og sykepengeområdet. Særlig vil gevinstene være store ved økt automatisering av behandling av sykepenger, da denne ytelsen omfatter et stort antall saker.

Arbeids- og velferdsetaten er i forbindelse med utvikling av løsningene opptatt av å benytte nasjo-

nale fellesløsninger som Altinn, ID-porten, a-ordningen mv. der det er hensiktsmessig. I systemløsningene for søknad om ytelser og oppfølging av sykmeldte vil det bli utviklet maskinelle grensesnitt med arbeidsgivere (mot lønns- og personalsystemer) og andre samhandlere (primært i helsevesenet via Elektronisk pasientjournal-system). Målsettingen er at man med disse grensesnittene skal kunne digitalisere utvekslingen av nødvendige opplysninger mellom partene for på den måten å spare vesentlig tid både for medlemmer, Arbeids- og velferdsetaten, arbeidsgivere og behandlere i helsevesenet.

2.3 Innføring av a-ordningen

Lov av 22. juni 2012 nr. 43 om arbeidsgivers innrapportering av ansettelses- og inntektsforhold m.m. (a-opplysningsloven) etablerer det formelle grunnlaget for en ny felles ordning for arbeidsgivers innrapportering av ansettelses- og inntektsforhold m.m. (a-ordningen) til Skatteetaten, Arbeids- og velferdsetaten og Statistisk sentralbyrå (SSB). Loven trådte i kraft 1. januar 2015.

Et viktig formål med a-ordningen er å forenkle arbeidsgivers rapportering ved å fjerne dobbelt-rapportering til flere etater. A-ordningen skal også bidra til økt effektivitet og bedre oppgaveløsning i etatene, samt bedre tjenester fra det offentlige. For en nærmere beskrivelse av ordningen vises det til Prop. 112 L (2011–2012) kapittel 9.

Etter a-opplysningsloven og forskrift til a-opplysningsloven skal opplysninger om arbeidstakeres og frilanseres inntekter samt arbeidsforholdsinformasjon rapporteres til a-ordningen. Som hovedregel skal opplysningene leveres senest den femte virkedag i måneden etter utløpet av den kalendermåneden opplysningene gjelder. Lønn som er utbetalt i juni skal som eksempel rapporteres innen den 5. juli.

Arbeids- og velferdsetaten skal ha tilgang til opplysningene i registeret i forbindelse med forvaltning av ytelser, beregning av ytelser og innkreving av feilutbetalte ytelser etter folketrygdloven og andre lover som etaten administrerer, forvaltning av arbeidstakerregisteret og fastsetting og innkreving av underholdsbidrag. Etaten skal også ha tilgang til opplysningene i registeret i forbindelse med utredning og produksjon av statistikk på de områdene etaten administrerer. Tilgangen er begrenset til opplysninger som organet har hjemmel i lov til å innhente. Informasjonen som er tilgjengelig fra a-ordningen vil kunne anvendes i behandlingen av saker på sykepengeområdet og dermed effektivisere saksbehandlin-

gen på sykepengeområdet. Dette krever at det gjøres enkelte endringer i folketrygdloven.

3 Høring

Arbeids- og sosialdepartementet sendte 20. november 2015 på høring forslag til endringer i folketrygdloven. Høringsnotatet ble sendt til følgende instanser i tillegg til landets kommuner:

Departementene

Arbeids- og velferdsdirektoratet
Direktoratet for arbeidstilsynet
Petroleumstilsynet
Skattedirektoratet ved Etatenes Fellesforvaltning
Statens helsetilsyn
Statens seniorråd
Statistisk Sentralbyrå
Stortingets ombudsmann for forvaltningen

Akademikerne
Arbeiderbevegelsens Arbeidsgiverforening
Arbeidersamvirkenes Landsforening
Arbeidsforskningsinstituttet
Arbeidsgiverforeningen Spekter
Bedriftsforbundet
Den Norske Advokatforening
Den norske jordmorforening
Fagforbundet
Fellesorganisasjonen
Finans Norge
Forskningsinstituttet IRIS
Forskningsstiftelsen Fafo
Frischsenteret
Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon
HR Norge
Høgskolen i Lillehammer
Høgskolen i Molde
Høgskolen i Oslo og Akershus
Høgskolen i Telemark
Høgskolen i Østfold
Industri Energi
Info Tjenester AS
Institutt for samfunnsforskning
Juridisk rådgivning for kvinner (JURK)
Juss-Buss
Jussformidlingen i Bergen
Jusshjelpa i Midt-Norge
Jusshjelpa i Nord-Norge
KS
KS Bedrift
Kunstnernettverket
Landsorganisasjonen i Norge

NITO
 Nordlandsforskning
 Norges Bondelag
 Norges Handikapforbund
 Norges Kvinne- og familieforbund
 Norges Rederiforbund
 Norsk Bonde- og Småbrukarlag
 Norsk Journalistlag
 Norsk Kabinforening
 Norsk Kvinnesakforening
 Norsk Landbrukssamvirke
 Norsk Skuespillerforbund
 Norske Film + Tv-Produsenters Forening
 NTNU
 Næringslivets Hovedorganisasjon
 SAFO – Samarbeidsforumet av funksjons-
 hemmedes organisasjoner
 SAMFO – Arbeidsgiverorganisasjon for
 samvirkeforetak
 Samfunns- og næringslivsforskning
 Senter for seniorpolitikk
 SINFEF byggforsk
 SINTEF Teknologi og samfunn
 Stiftelsen Rogalandsforskning
 Uføres landsorganisasjon
 Unio
 Universitetet i Agder
 Universitetet i Bergen
 Universitetet i Oslo
 Universitetet i Stavanger
 Universitetet i Tromsø
 Velferdsalliansen
 Virke
 Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund

Departementet har mottatt 39 høringsuttalelser, de fleste fra arbeidstaker- og arbeidsgiverorganisasjoner, interesseforeninger og offentlige etater.

Følgende instanser har merknader til forslagene:

Arbeids- og velferdsdirektoratet
 Skattedirektoratet ved Etatenes Fellesforvaltning
 Drammen kommune
 Arbeidsgiverforeningen Spekter
 Den norske forfatterforening
 Finans Norge
 FOLKORG: Organisasjon for folkemusikk og
 folkedans
 Frilansinitiativet
 Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon

GramArt
 HovedorganisasjonenVirke
 Høgskolen i Sørøst-Norge
 Industri Energi
 Infotjenester AS
 KS
 Kunstnernettverket
 Landsorganisasjonen i Norge
 Musikernes Fellesorganisasjon
 Næringslivets Hovedorganisasjon
 Norsk forening for komponister og tekstforfattere
 Norsk jazzforum
 Norsk Journalistlag
 Norsk skuespillerforbund
 Norsk Tjenestemannslag
 Norsk Tolkeforening
 Parat
 Regnskap Norge
 SAMFO – Arbeidsgiverforening for samvirke-
 foretak
 Unio
 UNIT4 AS
 Visma Software AS
 Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund

Følgende instanser har meddelt at de ikke har merknader til forslagene:

Helse- og omsorgsdepartementet
 Justis- og beredskapsdepartementet
 Klima- og miljødepartementet
 Landbruks- og matdepartementet
 Samferdselsdepartementet
 Utenriksdepartementet
 Statistisk sentralbyrå

Flertallet av høringsinstansene er positive til forslagene i høringen. Det vil bli redegjort mer detaljert for høringsinstansenes syn i forbindelse med gjennomgangen av de konkrete forslagene.

Kunstnernettverket og en rekke andre foreninger og organisasjoner med medlemmer som kan ha inntekt som selvstendig næringsdrivende (blant annet *Den norske forfatterforening* og *Norsk Skuespillerforbund*), uttaler at de ønsker høyere kompensasjonsgrad til selvstendig næringsdrivende. Kompensasjonsgraden for sykepenger til selvstendig næringsdrivende har ikke vært en del av høringsforslagene, og departementet vil i det videre ikke kommentere dette.

4 Sykepengegrunnlaget i arbeidsgiverperioden

4.1 Hovedregel for fastsetting av sykepengegrunnlaget i arbeidsgiverperioden

4.1.1 Gjeldende rett

I arbeidsgiverperioden fastsettes sykepengegrunnlaget etter en beregnet aktuell ukeinntekt. Ukeinntekten beregnes etter den gjennomsnittlige arbeidsinntekten per uke som arbeidstakeren har hatt i en nærmere bestemt periode før han eller hun ble arbeidsufør (beregningsperioden). Beregningsperioden er dermed den perioden som inntekter hentes fra når sykepengegrunnlaget fastsettes.

I arbeidsforhold med fast arbeidstid og time-lønn, utgjør beregningsperioden de siste fire ukene før tidspunkt for arbeidsuførhet, se folketrygdloven § 8-28 tredje ledd bokstav a. I arbeidsforhold med fast arbeidstid og månedslønn, utgjør beregningsperioden den siste måneden, se folketrygdloven § 8-28 tredje ledd bokstav b. Ettersom de fleste arbeidstakere er i arbeidsforhold med fast uke- eller månedsinntekt, utgjør gjeldende folketrygdlov § 8-28 tredje ledd bokstav a og b hovedregelen for fastsetting av sykepengegrunnlaget i arbeidsgiverperioden.

Det er i dag fastsatt unntak fra hovedregelen for arbeidstakere med avvikende lønns- og arbeidstidsordninger i folketrygdloven § 8-28 tredje ledd bokstav e. I arbeidsforhold med skiftende perioder og inntekter, skal man i henhold til folketrygdloven § 8-28 tredje ledd bokstav e legge et lengre og mer representativt tidsrom enn fire uker til grunn. Hensikten er å komme fram til en ukeinntekt som mest mulig svarer til arbeidstakerens normallønn.

4.1.2 Høringsnotatet

I høringsnotatet foreslo departementet at sykepengegrunnlaget i arbeidsgiverperioden skal fastsettes etter en beregnet aktuell månedsinntekt.

Videre foreslo departementet at beregningsperioden for fastsetting av sykepengegrunnlaget i arbeidsgiverperioden skal utvides til tre måneder, og at beregningsperioden utgjør de tre siste kalendermånedene før arbeidstakeren ble ufør.

Departementet foreslo videre at det er det månedlige gjennomsnittet av inntekt rapportert til a-ordningen de siste tre månedene før arbeidstakeren ble arbeidsufør, som skal utgjøre sykepengegrunnlaget i arbeidsgiverperioden.

I høringsnotatet foreslo departementet også å oppheve dagens unntaksregel i folketrygdloven

§ 8-28 tredje ledd bokstav e, slik at arbeidstakere med skiftende arbeidsperioder og inntekter også får sitt sykepengegrunnlag fastsatt ut i fra en beregningsperiode som utgjør de tre siste kalendermånedene.

4.1.3 Høringsinstansenes merknader

Forslaget om å utvide beregningsperioden til tre måneder

Forslaget om å tilpasse beregningsperioden i folketrygdloven § 8-28 med rapporteringsperiodene i a-ordningen, gjennom å utvide beregningsperioden til tre måneder, blir i all hovedsak støttet av *Parat, Infotjenester AS, Virke, Unio, Arbeids- og velferdsdirektoratet, UNIT4 AS, Musikernes fellesorganisasjon (MFO), Yrkesorganisasjonenes sentralforbund (YS) og Regnskap Norge*. *Unio* uttaler at en utvidelse av beregningsperioden til tre måneder vil gi større forutsigbarhet for arbeidstakere med varierende inntekter. *Infotjenester AS* skriver at en beregningsperiode på tre måneder vil gi et mer representativt inntektsgrunnlag for arbeidstakere med inntektsvariasjoner. *UNIT4 AS* uttaler at det å utvide beregningsperioden til tre måneder i utgangspunktet vil være forenklet, men at muligheter for unntak fra denne hovedregelen vil kunne føre til at kompleksiteten i dagens regelverk videreføres. *Virke* skriver at dersom beregningsperioden utvides til tre måneder, bør man evaluere konsekvensene dette har for arbeidsgivere innen kort tid. *Visma Software AS* og *UNIT4 AS* bemerker at endringsforslaget vil kreve endringer i systemløsninger, og skriver at tidspunkt for eventuell iverksettelse av lovendringen må kommuniseres til systemleverandørene så tidlig som mulig.

Landsorganisasjonen i Norge (LO) går imot forslaget. Organisasjonen skriver at forslaget om å utvide beregningsperioden til tre måneder vil tendere mot å redusere arbeidstakernes sykepengegrunnlag i forhold til dagens regler, selv om omregning ved tariffbestemt lønnsendring kan avhjelpe noe. *Norsk Tjenestemannslag (NTL)* er kritiske til forslaget og betviler at det foreligger reelle tekniske hindre som umuliggjør en automatisert behandling basert på dagens regler for fastsetting av sykepengegrunnlaget i arbeidsgiverperioden. *Høgskolen i Sørøst-Norge* bemerker at en utvidelse av beregningsperioden til tre måneder, kan gi tilfeldige utslag på arbeidstakernes kompensasjonsnivå, eksempelvis for arbeidstakere på korte oppdragskontrakter i varierende stillingsstørrelse og timelærere.

Flere av høringsinstansene framhever viktigheten av at regelverket tydeliggjør hvilke tre måneder som skal inngå i beregningsperioden og brukes ved beregning av sykepengegrunnlaget. *Infotjenester AS* foreslår at det er de tre siste hele kalendermånedene forut for siste rapportering til a-ordningen som skal legges til grunn ved fastsetting av beregningsperioden. *Arbeids- og velferdsdirektoratet* foreslår at det er de tre siste kalendermånedene forut for sykmeldingstidspunktet som skal legges til grunn, selv om rapportering til a-ordningen for den siste kalendermånedet ennå ikke foreligger. *Skattedirektoratet* ved *Etatenes fellesforvaltning (EFF)* skriver at enkelte arbeidsgivere innrapporterer lønn til a-ordningen løpende. Dette kan medføre at Arbeids- og velferdsetaten i enkelte tilfeller har mer oppdaterte lønnsopplysninger enn de tre siste hele kalendermånedene. *EFF* uttaler i denne forbindelse at det må klargjøres om Arbeids- og velferdsetaten bare skal benytte seg av fullstendige innrapporteringer for de tre siste hele kalendermånedene, eller om etaten kan benytte seg av den til enhver tid siste innrapportering fram til tidspunktet for arbeidsuførhet.

Infotjenester AS uttaler at deres erfaring tilsier at dagens regler for beregning av sykepengegrunnlaget i arbeidsgiverperioden i liten grad følges i praksis i både offentlige og private virksomheter. Bedriften bemerker at de fleste virksomheter utbetaler sykepenger i arbeidsgiverperioden basert på den lønn arbeidstakeren skulle hatt i denne perioden dersom vedkommende var i arbeid, og at de først beregner sykepengegrunnlaget etter folketrygdloven § 8-28 ved utarbeidelse av inntektsopplysninger til Arbeids- og velferdsetaten. På dette grunnlag foreslår *Infotjenester AS* at departementet bør vurdere å endre dagens regelverk i retning av virksomhetenes praksis, slik at man får én regel for utbetaling av sykepenger i arbeidsgiverperioden og én regel for beregning av inntektsopplysninger til Arbeids- og velferdsetaten.

Flere av høringsinstansene trekker fram utfordringer som kan oppstå når innrapportert inntekt til a-ordningen for de siste tre månedene er mangelfull eller feilaktig. Mangelfull eller feilaktig innrapportering til a-ordningen vil kunne gi feilaktig fastsatt sykepengegrunnlag. Dette er et forhold som gjør seg gjeldende ved fastsetting av sykepengegrunnlaget både i arbeidsgiverperioden og trygdeperioden. Høringsinstansenes merknader og departementets vurderinger vedrørende dette forholdet er nærmere omtalt i punkt 6.3 og 6.4, og det vises til disse punktene.

Forslaget om å oppheve dagens unntaksregel for arbeidstakere i arbeidsforhold med skiftende arbeidsperioder og inntekter

NHO går imot departementets forslag om å oppheve dagens unntaksregel i folketrygdloven § 8-28 tredje ledd bokstav e. Organisasjonen uttaler at det å beregne sykepengegrunnlaget til arbeidstakere med skiftende inntekter og arbeidsperioder basert på en periode på tre måneder, i mange tilfeller ikke vil gi et representativt sykepengegrunnlag og ikke klare å fange opp sesongsvingninger i inntekt. Lignende problemstilling nevnes også av *Visma Software AS*. *NHO* trekker fram prosentlønnen serveringspersonale som en gruppe arbeidstakere som i dag får sitt sykepengegrunnlag i arbeidsgiverperioden fastsatt ut i fra en betydelig lengre beregningsperiode enn tre måneder, ofte opp mot ett år. Organisasjonen skriver at denne gruppen arbeidstakere vil kunne risikere både over- og underkompensasjon dersom dagens unntaksregel i folketrygdloven § 8-28 tredje ledd bokstav e oppheves. Videre uttaler *NHO* at en beregningsperiode på tre måneder for arbeidstakere med varierende inntekter og arbeidsperioder, vil kunne gi insentiver til sykmelding etter travle perioder dersom den etterfølges av roligere perioder.

Musikernes Fellesorganisasjon uttaler at dersom hovedregelen om beregningsperiode blir utvidet til tre måneder, kan organisasjonen støtte forslaget om å oppheve unntaksregelen for arbeidsforhold med skiftende arbeidsperioder og inntekter. *Infotjenester AS* støtter også forslaget, og uttaler at en reduksjon av alternative valg av beregningsperiode for arbeidsgivere vil skape en større grad av likebehandling av sykepengetilfeller.

4.1.4 Departementets vurderinger og forslag

Forslaget om å utvide beregningsperioden til tre måneder

Beregningsperioden er den perioden som inntekter hentes fra når sykepengegrunnlaget fastsettes. I dag fastsettes sykepengegrunnlaget på bakgrunn av en beregnet aktuell ukeinntekt. Ukeinntekten beregnes etter den gjennomsnittlige arbeidsinntekten per uke som arbeidstakeren har hatt i en nærmere bestemt periode før han eller hun ble arbeidsufør (skjæringstidspunktet). Som hovedregel er det de fire siste ukene som utgjør beregningsperioden.

Arbeidsgiver skal rapportere lønnsopplysninger til a-ordningen senest den femte i måneden

etter lønnsutbetalingen skjer. Eksempelvis vil den inntekten som er innrapportert senest 5. juni være den lønnsinntekten som ble utbetalt i mai. Den sist innrapporterte inntekten til a-ordningen vil dermed som regel ikke være den faktiske inntekten vedkommende hadde de siste fire ukene umiddelbart før sykmeldingstidspunktet. Dersom man skal bruke inntektsopplysninger fra a-ordningen ved beregning av sykepenger, vil man måtte endre regelverket slik at beregningsperioden baseres på utbetalt og innrapportert lønn i en nærmere bestemt periode. Dette er en endring i forhold til dagens regler, der man til en viss grad også tar hensyn til opptjent, men ikke utbetalt lønn.

Det vil ikke være mulig å basere sykepengegrunnlaget kun på den innrapporterte inntekten i a-ordningen i den siste måneden før arbeidstaker ble arbeidsufør. I rapporteringen til a-ordningen kan deler av lønn som er utbetalt i aktuell måned gjelde for andre perioder. Eksempler på slike inntekter er etterbetalinger, forskuddsutbetalinger, bonus, engangsutbetalinger, lønn som er basert på arbeidsinnsats som foregår over månedsskifter o.a. Videre vil rapportering som svinger fra måned til måned, uten at det faktisk er snakk om et arbeidsforhold med skiftende inntekter, kunne gi et unøyaktig resultat hvis beregning av en ytelse treffer en måned med høyere eller lavere lønnsrapportering enn normalsituasjonen. For å bidra til å utjevne slike tilfeldige utslag og således bidra til å sikre at sykepengegrunnlaget i størst mulig grad tilsvarende den faktisk bortfalte arbeidsinntekten, vil det etter departementets syn være nødvendig med en noe lengre beregningsperiode enn den siste måneden forut for arbeidsuførhetstidspunktet.

Etter departementets syn bør beregningsperioden være av en slik lengde at den gir et representativt bilde av gjennomsnittlig månedslønn og samtidig tar høyde for midlertidige variasjoner i innrapportert inntekt. Departementet foreslår derfor i likhet med høringsnotatet at det innføres en beregningsperiode på tre måneder. Dette innebærer at sykepengegrunnlaget som hovedregel skal fastsettes ut fra et gjennomsnitt av innrapportert inntekt til a-ordningen de siste tre månedene før tidspunktet for arbeidsuførhet (skjæringstidspunktet).

En hovedregel om tre måneders beregningsperiode vil også innebære at tilfeldige og kortvarige inntektssvingninger utjevnes noe og får mindre betydning. I tilfeller der en arbeidstaker bare er i arbeid i kortere perioder i løpet av året, vil det imidlertid likevel kunne tenkes at den aktu-

elle beregningsperioden gir et høyere sykepengegrunnlag enn det som tilsvarende vedkommendes normale inntektsnivå. Omvendt vil det også kunne forekomme tilfeller der den aktuelle perioden gir et lavere sykepengegrunnlag enn det som tilsvarende vedkommendes vanlige inntektsnivå.

Forslaget innebærer en forenkling av regelverket, noe som vil skape større forutsigbarhet for arbeidsgivere og medlemmer, og være enklere å administrere for Arbeids- og velferdsetaten. Arbeidsgivere vil få et enklere og mer tydelig regelverk å forholde seg til ved fastsetting av sykepengegrunnlaget i arbeidsgiverperioden enn hva som er tilfelle i dag. Forslaget innebærer også at arbeidsgivere kan utarbeide løsninger i sine lønns- og personalsystemer som muliggjør rask og enkel fastsetting av sykepengegrunnlaget i arbeidsgiverperioden ved å hente lønnsopplysninger fra a-meldingene for de tre siste kalendermånedene forut for arbeidsuførhetstidspunktet. Samlet sett vil dette gi forenklinger for arbeidsgivere.

Departementet viser til LOs uttalelse om at forslaget vil tendere mot å redusere sykepengegrunnlaget i forhold til dagens regler, samt Høgskolen i Sørøst-Norges uttalelse om at forslaget kan innebære tilfeldige utslag på arbeidstakers sykepengegrunnlag. I denne forbindelse bemerker departementet at hovedprinsippet om full lønnskompensasjon ved sykdom ikke berøres gjennom lovforslaget. Dersom arbeidstakeren har hatt en fast og varig lønnsendring i løpet av beregningsperioden eller før tidspunktet for arbeidsuførhet, skal tidsrommet etter denne lønnsendringen legges til grunn ved fastsetting av sykepengegrunnlaget i arbeidsgiverperioden, tilsvarende som i dag. Det foreslås ingen materiell endring av denne bestemmelsen, som i all hovedsak vil fange opp de tilfeller hvor sykepengegrunnlaget i beregningsperioden på tre måneder ikke er representativt for arbeidstakerens inntektssituasjon på sykmeldingstidspunktet. Det vises til nærmere omtale av videreføring av denne bestemmelsen i punkt 4.3. Likeledes vil 25 prosentregelen i gjeldende og forslag til folketrygdloven § 8-30, også fange opp tilfeller hvor den aktuelle månedslønnsinntekten i beregningsperioden på tre måneder ikke er representativt for arbeidstakerens inntektssituasjon på sykmeldingstidspunktet. Det vises til nærmere omtale av videreføring av denne bestemmelsen i punkt 6.

Et alternativ til å innføre en lengre beregningsperiode, med den hensikt å beholde dagens regler for beregning og fastsetting av sykepengegrunnlaget i arbeidsgiverperioden og samtidig bruke opp-

lysninger fra a-ordningen, vil være å be om at arbeidsgiver rapporterer til a-ordningen hvilken periode som den enkelte inntekten er opptjent. En slik løsning vil innebære at alle inntektstyper må oppgis med perioder (f.o.m–t.o.m.) for når den enkelte inntekt er opptjent. Disse inntektene ville deretter måtte undersøkes nærmere for å fastslå hvorvidt den enkelte inntekt er innenfor beregningsperioden. Hvis den er innenfor den aktuelle beregningsperioden, må arbeidsgiver og Arbeids- og velferdsetaten regne ut (mht. antall dager) hvor mye av inntekten som gjelder den aktuelle beregningsperioden. En slik løsning vil etter departementets syn kunne bidra til en mer presis fastsettelse av sykepengegrunnlaget. Slike detaljerte opplysninger om inntektsopptjening er imidlertid kun relevante i forbindelse med beregning av ytelser etter folketrygdloven kapittel 8, 9 og 14 (folketrygdlovens korttidsytelser), og det vil innebære en økt rapporteringsbyrde for arbeidsgiver å måtte rapportere inntekter med tilhørende perioder fullt ut hver måned, uavhengig av hvorvidt det foreligger krav om en korttidsytelse eller ikke. I et slikt tilfelle vil a-ordningen også måtte motta en stor mengde overskuddsinformasjon for mange medlemmer som etatene ikke har bruk for. Det vil også medføre et mer komplekst regelverk og en tyngre forvaltning av sykepengeområdet for Arbeids- og velferdsetaten. Etter departementets syn er en slik løsning samlet sett lite ønskelig. Departementet viser ellers til nærmere omtale av arbeidsgivers rapporteringsplikt i punkt 7, der det framkommer at flere av høringsinstansene er negative til å øke omfanget av den informasjonen som arbeidsgiver er pliktig å innrapportere til a-ordningen.

Den foreslåtte hovedregelen om at sykepengegrunnlaget skal beregnes på grunnlag av et gjennomsnitt av innrapportert inntekt til a-ordningen siste tre kalendermåneder før sykmeldingstidspunktet, begrunnes med at perioden inneholder så ferske inntektsopplysninger at den gir uttrykk for en reell og representativ inntekt for medlemmet, og samtidig er av en slik lengde at den er egnet til å fange opp inntektsvariasjoner.

Departementet har merket seg at flere av høringsinstansene etterlyser en tydeliggjøring av hvilke tre måneder som skal inngå i beregningsperioden og brukes ved fastsetting av sykepengegrunnlaget. I tråd med høringsinnspillene er det nå tydeliggjort i lovforslaget at beregningsperioden utgjør de tre siste kalendermånedene forut

for tidspunktet for arbeidsuførhet, se forslag til folketrygdloven § 8-28 tredje ledd bokstav a. Rent praktisk betyr dette at dersom en arbeidstaker blir sykmeldt i et tidsrom mellom 1. til 31. desember, så utgjør beregningsperioden de tre månedene september, oktober og november.

Forslaget om å oppheve dagens unntaksregel for arbeidstakere i arbeidsforhold med skiftende arbeidsperioder og inntekter

Den foreslåtte hovedregelen om å utvide beregningsperioden til tre måneder gjør at man vil ta høyde for variasjoner i inntekt og således sørge for at sykepengegrunnlaget blir representativt for den gjennomsnittlige inntekten for de aller fleste arbeidsforhold. Etter departementets syn vil det derfor ikke lenger være behov for unntaksbestemmelsen i tredje ledd bokstav e for arbeidstakere med skiftende perioder og inntekter.

Departementet har merket seg at en del av høringsinstansene er negativ til forslaget om å oppheve dagens unntaksregel for arbeidstakere med skiftende perioder og inntekter. Blant annet viser departementet til NHOs uttalelse om at en tre måneders beregningsperiode i en del tilfeller ikke er et tilstrekkelig langt tidsrom for å fastsette et representativt sykepengegrunnlag for arbeidstakere med skiftende arbeidsperioder og inntekter. Departementet er enig i at en tre måneders beregningsperiode i enkelte tilfeller ikke er et tilstrekkelig langt tidsrom for å fastsette et representativt sykepengegrunnlag. Dette antas å gjelde arbeidstakere som opplever sesongbaserte svingninger i arbeidsmengde og inntekt. Samtidig er det departementets vurdering at i de tilfeller hvor en tre måneders beregningsperiode ikke gir et representativt sykepengegrunnlag, vil dette korrigeres i trygdeperioden gjennom 25 prosentregelen i folketrygdloven § 8-30. Som det redegjøres for i punkt 6, foreslår departementet at sykepengegrunnlaget i trygdeperioden skal fastsettes ved skjønn dersom sykepengegrunnlaget i arbeidsgiverperioden avviker med mer enn 25 prosent fra innrapportert inntekt til a-ordningen for de siste tolv kalendermånedene.

Departementet foreslår i likhet med høringsnotatet å oppheve dagens unntaksregel i folketrygdloven § 8-28 tredje ledd bokstav e.

Departementet viser til lovforslaget, folketrygdloven § 8-28 første og andre ledd og § 8-28 tredje ledd bokstav a.

4.2 Arbeidsforhold som har vart kortere enn beregningsperiodens lengde

4.2.1 Gjeldende rett

Det er i dag fastsatt unntak fra hovedregelen om fire ukers beregningsperiode for arbeidstakere som er i et arbeidsforhold som har vart i mindre enn fire uker i folketrygdloven § 8-28 tredje ledd bokstav c. Unntaksregelen fastslår at i disse tilfellene skal det kortere tidsrom for varighet av arbeidsforholdet legges til grunn.

4.2.2 Høringsnotatet

I høringsnotatet foreslo departementet å videreføre dagens unntaksregel for arbeidstakere som har vært i et arbeidsforhold kortere enn beregningsperiodens lengde. Departementet foreslo at for arbeidstakere som er i et arbeidsforhold som har vart så kort tid at det ikke er rapportert inntekt til a-ordningen for tre måneder, skal dette kortere tidsrommet legges til grunn.

4.2.3 Høringsinstansenes merknader

De fleste høringsinstansene hadde ikke konkrete merknader til dette forslaget. *Infotjenester AS* skriver at de antar at forslaget innebærer at det er inntekt rapportert til a-ordningen for det kortere tidsrommet som skal legges til grunn, og ikke faktisk opptjent inntekt fram til tidspunktet for arbeidsuførhet.

4.2.4 Departementets vurderinger og forslag

Departementet foreslår i likhet med høringsnotatet å videreføre dagens unntaksregel for arbeidstakere som har vært i et arbeidsforhold kortere enn beregningsperiodens lengde. I et arbeidsforhold som har vart så kort tid at det ikke er rapportert lønn til a-ordningen for tre hele kalendermåneder før arbeidsuførheten oppstod, skal sykepengegrunnlaget fastsettes til et gjennomsnitt av faktisk opptjent inntekt for det kortere tidsrommet.

Departementet viser til lovforslaget, folketrygdloven § 8-28 tredje ledd bokstav b.

4.3 Varig lønnsendring i løpet av beregningsperioden

4.3.1 Gjeldende rett

Det er i dag fastsatt unntak fra hovedregelen om fire ukers beregningsperiode for arbeidstakere

som har fått varig lønnsendring i løpet av de siste fire ukene i folketrygdloven § 8-28 tredje ledd bokstav d. Unntaksregelen fastslår at i disse tilfellene skal det kortere tidsrommet etter lønnsendringen legges til grunn.

4.3.2 Høringsnotatet

I høringsnotatet foreslo departementet å videreføre dagens unntaksregel for arbeidstakere som har fått varig lønnsendring i løpet av beregningsperioden, med en tilføyning om at unntaksregelen også gjelder for de som har hatt en varig lønnsendring etter siste månedlige rapportering til a-ordningen. Departementet foreslo at for arbeidstakere som har fått varig lønnsendring i løpet av de tre siste månedene eller etter siste innrapportering til a-ordningen, skal tidsrommet etter lønnsendringen legges til grunn.

4.3.3 Høringsinstansenes merknader

UNIT4 AS er negativ til å videreføre dagens unntaksregel for arbeidstakere som har fått varig lønnsendring i løpet av beregningsperioden eller etter siste innrapportering til a-ordningen. Bedriften viser til at de fleste ansatte er gjennom minst en lønnsregulering i året, noe som innebærer at arbeidsgivere er avskåret fra å bruke hovedregelen om tre måneders beregningsperiode for minst en fjerdedel av alle arbeidstakere til enhver tid. *UNIT4 AS* skriver at hovedregelen om tre måneders beregningsperiode også burde gjelde for de med varig lønnsendring i løpet av beregningsperioden eller etter siste innrapportering til a-ordningen. Bedriften viser til at 25 prosentregelen i folketrygdloven § 8-30 vil fange opp tilfeller hvor en slik beregning gir åpenbart skjevt sykepengegrunnlag.

Andre høringsuttalelser som omhandler departementets forslag om å videreføre dagens unntaksregel for arbeidstakere som har hatt varig lønnsendring i løpet av beregningsperioden eller etter siste månedlige rapportering til a-ordningen, går på hvilket tidsrom som skal benyttes ved identifisering av den varige lønnsendringen. *Infotjenester AS* skriver at de antar at forslaget innebærer at det kun er lønnsendringer som har funnet sted i løpet av de tre siste hele kalendermånedene og som er innrapportert til a-ordningen som skal medregnes. *Musikernes Fellesorganisasjon* forstår forslaget som en ordrett videreføring av dagens folketrygdloven § 8-28 tredje ledd bokstav d. Organisasjonen er derfor av den forståelse at det kun er varige lønnsendringer i

løpet av de siste fire ukene før arbeidsuførheten som gir grunnlag for unntak fra hovedregelen om tre måneders beregningsperiode. På dette grunnlag uttaler MFO at forslaget er problematisk og ber departementet vurdere bestemmelsen på nytt.

4.3.4 Departementets vurderinger og forslag

Det er etter departements syn hensiktsmessig å videreføre dagens bestemmelse om at dersom arbeidstakeren har fått varig lønnsendring i løpet av beregningsperioden, skal tidsrommet etter lønnsendringen legges til grunn. Tilsvarende skal også gjelde dersom arbeidstakeren har fått en varig lønnsendring etter siste månedlige rapportering til a-ordningen, men før tidspunktet for arbeidsuførhet. Formålet med denne bestemmelsen er å bidra til at sykepengegrunnlaget i størst mulig grad tilsvare den faktiske inntekten arbeidstaker ville ha hatt dersom vedkommende ikke ble arbeidsufør.

Departementets forslag innebærer at det er varige lønnsendringer som har funnet sted i løpet av de tre siste kalendermånedene *eller* etter sist rapporterte inntekt til a-ordningen, men før tidspunktet for arbeidsuførhet, som skal legges til grunn.

Departementet viser til lovforslaget, folketrygdloven § 8-28 tredje ledd bokstav c.

4.4 Tariffendringer

4.4.1 Gjeldende rett

Dersom det skjer en tariffrevisjon med tilbakevirkende kraft, det vil si med virkning fra et tidspunkt før arbeidsuførhetstidspunktet (skjærings-tidspunktet), anses dette som en varig lønnsendring som det i henhold til dagens praksis skal tas hensyn til ved fastsetting av sykepengegrunnlaget, se folketrygdloven § 8-28 tredje ledd bokstav d. Dette innebærer at dersom det settes fram krav om endret sykepengegrunnlag på grunn av tariffrevisjon med tilbakevirkende kraft, må det foretas omregning og etterbetaling av sykepenger i avsluttede og løpende sykepengesaker. Tariffendring som gis virkning fra et tidspunkt etter arbeidsuførhetstidspunktet, medfører derimot ikke endring i sykepengegrunnlaget. Dersom en arbeidstaker er delvis sykmeldt og delvis i arbeid når inntekten i arbeidsforholdet justeres, skal sykepengene for den del vedkommende har vært i arbeid, ved eventuell hel sykmelding, beregnes etter det nye grunnlaget. Det gjelder selv om det

ikke skal beregnes noen ny arbeidsgiverperiode ved endringen av uføregraden.

4.4.2 Høringsnotatet

I høringsnotatet foreslo departementet å videreføre dagens bestemmelse om at tariffrevisjon med tilbakevirkende kraft, som gjelder ifra et tidspunkt før arbeidsuførhetstidspunktet, gir rett til nytt fastsatt sykepengegrunnlag. Departementet foreslo videre å innføre en bestemmelse om at et eventuelt krav om omregning og etterbetaling på grunn av tariffrevisjon, må framsettes innen tre måneder etter at tariffavtalen ble endret.

4.4.3 Høringsinstansenes merknader

Regnskap Norge skriver på generelt grunnlag at der en ytelse endres under sykepengeperioden bør det være arbeidstaker som har informasjonsplikt overfor Arbeids- og velferdsetaten. *Visma Software AS* påpeker at dato for siste lønnsendring rapporteres til a-ordningen og at dette bør indikere varig lønnsendring, tariffbestemt eller ikke.

LO uttaler at departementets forslag om å innføre en bestemmelse som fastslår at et eventuelt krav om omregning og etterbetaling etter tariffendring må framsettes innen tre måneder etter at tariffavtalen ble endret, vil skape merarbeid og usikkerhet.

4.4.4 Departementets vurderinger og forslag

Omregning av sykepengegrunnlaget ved tariffendring og påfølgende etterbetaling til arbeidsgiver eller arbeidstaker, er utfordrende og arbeidskrevende for Arbeids- og velferdsetaten. Etaten har naturlig nok ikke oversikt over hvilke mottakere av sykepenger som er omfattet av de ulike tariffavtalene og hvordan disse avtalene slår ut lønnsmessig for den enkelte arbeidstaker. Det kan også være utfordrende å avgjøre hvorvidt det er en tariffavtale til stedet eller ikke. Etaten er avhengig av at arbeidsgiveren, eventuelt arbeidstakeren, melder fra til etaten ved tariffendringer for å kunne vurdere omregning av saken. I praksis er det som oftest arbeidsgiver som melder fra til Arbeids- og velferdsetaten om tariffendringer med tilbakevirkende kraft, og det er således arbeidsgiver som sørger for at den sykmeldte arbeidstakeren får omregnet sykepengegrunnlaget og får etterbetalt sykepenger. Dersom verken arbeidsgiveren eller arbeidstakeren melder fra, vil etaten ikke fange dette opp.

Etter departementets syn taler disse forholdene mot at dagens regelverk og praksis videreføres. På den annen side er det rimelig at varig lønnsøkning gjennom tariffavtale behandles som andre varige lønnsøkninger som skjer med virkning før skjæringstidspunktet. Departementet mener på denne bakgrunn at dagens regelverk og praksis bør videreføres, men at det presiseres i regelverket at et eventuelt krav om omregning og etterbetaling må framsettes innen tre måneder etter at tariffavtalen ble endret.

Departementet viser til lovforslaget, folketrygdloven § 22-13 nytt åttende ledd.

4.5 Timelønnede arbeidstakere med skiftende arbeidsperioder

4.5.1 Gjeldende rett

For timelønnede arbeidstakere med skiftende arbeidsperioder skal man i henhold til folketrygdloven § 8-28 fjerde ledd omgjøre den aktuelle ukeinntekten til et sykepengegrunnlag per dag i arbeidsgiverperioden (dagsats). Dette gjøres ved å fordele den aktuelle ukeinntekten i beregningsperioden på det gjennomsnittlige antall arbeidsdager per uke i den samme beregningsperioden.

4.5.2 Høringsnotatet

Departementet foreslo å beholde dagens bestemmelse i folketrygdloven § 8-28 fjerde ledd, men med en presisering om at den aktuelle månedsinntekten i beregningsperioden skal fordeles på antall faktiske arbeidsdager i den samme beregningsperioden.

4.5.3 Høringsinstansenes merknader

Ingen av høringsinstansenes hadde merknader til departementets forslag om å videreføre dagens regel om fastsetting av sykepengegrunnlaget i arbeidsgiverperioden for timelønnede arbeidstakere med skiftende arbeidsperioder.

4.5.4 Departementets vurderinger og forslag

I likhet med høringsnotatet foreslår departementet å videreføre dagens regel om fastsetting av sykepengegrunnlaget i arbeidsgiverperioden for timelønnede arbeidstakere med skiftende arbeidsperioder, med en presisering om at den aktuelle månedsinntekten i beregningsperioden skal for-

deles på antall faktiske arbeidsdager i den samme beregningsperioden. Dette gjøres for å komme fram til et sykepengegrunnlag per dag som skal utbetales for aktuelle dager vedkommende skulle ha vært på jobb i arbeidsgiverperioden.

Departementet viser til lovforslaget, folketrygdloven § 8-28 sjettede ledd.

4.6 Lovlig fravær uten lønn og feriepenger i løpet av beregningsperioden

4.6.1 Gjeldende rett

Folketrygdloven § 8-28 andre ledd andre punktum fastslår at lovlig fravær uten lønn, for eksempel ved ulønnet permisjon eller ferie uten lønn, skal holdes utenfor beregningsperioden. Dette skal sikre at fravær i slike perioder ikke reduserer sykepengegrunnlaget.

Det framgår videre av folketrygdloven § 8-29 fjerde ledd at feriepenger ikke skal tas med ved beregning av den aktuelle ukeinntekten. Måneder med feriepenger gir en høyere utbetaling enn den vanlige månedslønnen og vil kunne gi et for høyt sykepengegrunnlag dersom det tas med i beregningsperioden.

4.6.2 Høringsnotatet

I høringsnotatet foreslo departementet å videreføre dagens regler om at perioder med lovlig fravær uten lønn skal holdes utenfor beregningsperioden. Det ble imidlertid foreslått en presisering av hvordan disse sakene skal håndteres. Når beregningsperioden inneholder lovlige fraværsperioder uten lønn, skal inntekten arbeidstakeren ville hatt dersom vedkommende ikke hadde vært borte fra arbeidet legges til grunn for fraværsperioden. Forslaget innebærer at fravær uten lønn fortsatt skal holdes utenfor, men at det fastsettes en inntekt i fraværsperioden som tilsvarer den inntekten vedkommende ville hatt dersom hun eller han ikke var borte fra arbeidet.

Videre foreslo departementet å videreføre dagens bestemmelse om at dersom beregningsperioden inneholder perioder med ferie og feriepenger, skal feriepengene ikke tas med ved beregning av den aktuelle månedsinntekten. Tilsvarende som i tilfeller med lovlig fravær uten lønn, foreslo departementet at dersom beregningsperioden inneholder perioder med ferie og feriepenger, skal inntekten vedkommende ville hatt dersom hun eller han ikke hadde avvirket ferie legges til grunn.

4.6.3 Høringsinstansenes merknader

LO fremmer et alternativt forslag til hvordan perioder med lovlig fravær uten lønn skal håndteres. Organisasjonen skriver at en løsning med innhenting av dokumentert tidligere inntekt kan være mer robust enn å bruke inntekten arbeidstakeren skulle ha hatt.

Infotjenester AS støtter departementets høringsforslag, men påpeker at dette forutsetter at arbeidsgiver faktisk innrapporterer slikt fravær på inntektsopplysningsskjemaet som sendes til Arbeids- og velferdsetaten. Bedriften skriver videre at den antar regelen om at lovlig fravær uten lønn skal medregnes med den inntekten arbeidstakeren ville hatt dersom vedkommende ikke hadde vært borte fra arbeidet, også må gjelde for perioder med lovlig fravær med lønn.

UNIT4 AS skriver at de savner en bedre beskrivelse av hva som er ment med forslaget. Bedriften påpeker at inntekten arbeidstakeren skulle ha hatt i perioder med lovlig fravær uten lønn, ikke er noe som rapporteres til a-ordningen. Bedriften viser til at opplysninger om hvilken inntekt arbeidstakeren skulle ha hatt i perioder med lovlig fravær uten lønn, ikke er spesifisert som en tilleggsopplysning som Arbeids- og velferdsetaten trenger under punkt 8.2 i høringsnotatet.

EFF ber departementet klargjøre hvilken periode arbeidsgiver skal ta utgangspunkt i ved fastsetting av arbeidstakers normallønn dersom det lovlige fraværet strekker seg utover de tre siste kalendermånedene. *EFF* ber departementet klargjøre om arbeidsgiver i slike tilfeller skal benytte seg av tidligere innrapporteringer til a-ordningen eller gi tilleggsopplysninger i inntektsskjemaet som sendes til Arbeids- og velferdsetaten.

Med unntak av *EFF* var det ingen høringsinstanser som særskilt kommenterte forslaget om hvordan perioder med ferie og feriepenger skal håndteres. *EFF* skriver at de forutsetter at opplysninger om avviklet ferie og ordinær lønn gis til Arbeids- og velferdsetaten gjennom inntektsopplysningsskjemaet. Videre uttaler *EFF* at det nå er utarbeidet et forslag til enhetlig rapportering av feriepenger til a-ordningen fra 1. februar 2017, som innebærer at både lønn og feriepenger skal rapporteres fullt ut for den måneden feriepenger utbetales.

4.6.4 Departementets vurderinger og forslag

Perioder med lovlig fravær uten lønn kan for eksempel oppstå ved permisjon eller ferie uten lønn. På bakgrunn av at den foreslåtte hovedregelen fastsetter beregningsgrunnlaget til gjennomsnittet av inntekten i de tre siste månedene i a-ordningen, vil perioder med lovlig fravær uten lønn i løpet av disse månedene bidra til å redusere beregningsgrunnlaget. For å sikre at dette ikke skjer, foreslår departementet at det fastsettes en inntekt i fraværperioden som tilsvarer den inntekten vedkommende ville hatt dersom hun eller han ikke var borte fra arbeidet. Dette må arbeidsgiver ta høyde for når de skal fastsette sykepengegrunnlaget i arbeidsgiverperioden etter §§ 8-28 og 8-29. Departementet anser dette som en bedre løsning enn å ta utgangspunkt i inntekt forut for det lovlige fraværet. I sistnevnte tilfelle vil man risikere å ta utgangspunkt i inntekter som er opptjent og utbetalt flere måneder forut for sykmeldingstidspunktet, og det er da større sjanse for at det ikke gir uttrykk for det som er inntektssituasjonen på arbeidsuførhetstidspunktet.

Departementet viser til lovforslaget, folketrygdloven § 8-28 fjerde ledd.

5 Inntekter som inngår i beregning av den aktuelle månedsinntekten

5.1 Gjeldende rett

I henhold til folketrygdloven § 8-29 skal lønnsinntekt og andre godtgjørelser som er resultat av arbeidstakerens egen arbeidsinnsats tas med når den aktuelle ukeinntekten skal beregnes. Tillegg for ubekvem arbeidstid og ulempetillegg for spesielle arbeidsforhold medregnes. Dette kan være turnustillegg, skifttillegg, offshoretilllegg og helldagstillegg. Det er et vilkår at inntekten/tillegget faller bort under fraværet.

Godtgjørelser som helt eller delvis skal dekke utgifter i forbindelse med utførelsen av arbeidet, tas ikke med. Dette gjelder blant annet diettgodtgjørelser, bilgodtgjørelser, verktøygodtgjørelser og smussgodtgjørelser. Overskudd på utgiftsgodtgjørelser regnes med og gis den verdien som nyttes ved forskottstrekk av skatt.

Lønn for overtid skal ikke tas med i sykepengegrunnlaget. Overtidslønn skal likevel regnes med når overtiden er pålagt i arbeidsavtalen som fast overtid og dette ikke er i strid med lovbestemmelser om arbeidstid.

Feriepenge skal ikke tas med i sykepengegrunnlaget. Det samme gjelder godtgjørelse for 1. og 17. mai og bevegelige helligdager som arbeidstakeren opparbeider som et tillegg per arbeidstime.

Naturalytelse tas ikke med dersom arbeidstakeren også mottar ytelsene under sykefravær. Fra det tidspunktet arbeidstakeren ikke lenger mottar ytelsene, tas de med ved beregningen med den verdien som nyttes ved forskottstrekk av skatt.

5.2 Høringsnotatet

I høringsnotatet foreslo departementet få endringer i hvilke inntekter som skal inngå i sykepengegrunnlaget.

Det ble foreslått å endre «aktuelle ukeinntekten» til «aktuelle månedsinntekten» i § 8-29 første ledd første punktum, i tråd med endringen som er foreslått i § 8-28.

Videre ble det foreslått at godtgjørelse for 1. og 17. mai og bevegelige helligdager som arbeidstakeren opparbeider som et tillegg per arbeidstime skulle inngå i sykepengegrunnlaget. Etter gjeldende rett skal dette tillegget ikke inngå i grunnlaget. Årsaken til at tillegget ble foreslått tatt med i grunnlaget er at det rapporteres til a-ordningen som ordinær lønn, og man kan således ikke utlede det spesifikke beløpet. Det er altså ikke mulig for Arbeids- og velferdsstaten å skille tillegget ut fra den ordinære lønnsinntekten. Dersom tillegget ikke skal tas med ved beregningen av sykepengegrunnlaget, vil man måtte pålegge arbeidsgiver å rapportere opplysninger som vil gjøre det mulig å utlede det spesifikke beløpet.

I høringsnotatet foreslo departementet også at hvilke konkrete inntektselementer som skal inngå i grunnlaget for sykepenge skal detaljeres nærmere i forskrift. Hensikten med forslaget var at alle parter skal få oversikt over hvilke inntekstyper som skal tas med i grunnlaget. I a-ordningen foretas endringer i inntektsbeskrivelsene etter behov og i egne prosesser.

5.3 Høringsinstansens merknader

5.3.1 Godtgjørelse for 1. og 17. mai og bevegelige helligdager

NHO viser til at arbeidsgiver allerede i dag rapporterer tillegg knyttet til godtgjørelse for 1. og 17. mai og bevegelige helligdager spesifisert inn til a-ordningen under kode 111A – Lønn, honorarer,

mv. NHO ser derfor ingen grunn til at godtgjørelse for 1. og 17. mai og bevegelige helligdager skal tas med ved beregning av sykepengegrunnlaget, eller at arbeidsgivers rapporteringsplikt av den grunn vil øke.

KS viser til at dersom både tillegget for 1. og 17. mai og tillegget for bevegelige helligdager skal tas med i beregningsgrunnlaget, vil det kunne gi overkompensasjon. I mars, april og mai i 2016 er det eksempelvis til sammen ni helge- og høytidsdager, og disse vil kunne falle i samme beregningsperiode, uten at arbeidstaker vil ha tapt arbeidsinntekt i form av helge- og høytidstillegg i perioden juni til desember.

Spekter viser til at departementets forslag kan medføre at det blir et utilsiktet høyt sykepengegrunnlag. Spekter vil derfor anmode departementet om å se nærmere på dette.

Virke viser til at departementet ikke har redegjort for de økonomiske og administrative konsekvensene av forslaget. Virke er ikke enig i departementets vurdering om at forslaget i liten grad vil kunne gi en overkompensasjon. Ved et skjæringspunkt i mai/juni er det et ikke ubetydelig antall bevegelige helligdager, samt 1. og 17. mai, som skal med i beregningsgrunnlaget. Virke viser til at dersom det går videre med dette forslaget, bør man innen relativt kort tid evaluere konsekvensene av dette for arbeidsgivere.

Infotjenester AS støtter forslaget om å inkludere godtgjørelse for 1. og 17. mai i sykepengegrunnlaget. Det har tidligere vært et skille mellom de som har fått godtgjørelse for faktisk å ha utført arbeid på en helligdag og de som i henhold til avtale har fått fast beløp per time som en kompensasjon for de helligdager som ville bli omfattet av en arbeidsplan. Det vises til at lovens ordlyd har medført mye diskusjon og forskjellsbehandling ved utbetaling av sykepenge. Etter Infotjenesters oppfatning er dette et ulempe tillegg på lik linje med de tillegg som er nevnt i folketrygdloven § 8-29 første ledd.

5.3.2 Vedrørende forskriftshjemmel

EFF viser til at det ikke framstår som hensiktsmessig å gi en uttømmende oversikt over alle inntektstyper i a-meldingsformatet i en forskrift til folketrygdloven. Det vil være endringer og ajourhold av beskrivelsene kontinuerlig fra EFFs side, noe som vil gi sterke gjensidige bindinger og medføre at en forskrift må endres i samme takt. Etter EFFs oppfatning er det heller ikke hensiktsmessig at forskriftsbestemmelser er like detaljerte som beskrivelsene av ytelse mv. i a-mel-

dingsformatet. Dersom det skal gis slik forskrift, er EFFs oppfatning at man bør legge inn inntekts-elementene på et mer overordnet nivå. Ut fra det EFF kjenner til er særlig inntektselementene fra tidligere kode 111-A relevante for denne vurderingen. Forskriften bør kunne synliggjøre dette uten at den lister opp disse ytelsene i detalj, men for eksempel angi hovedkategorien kontantytelse – lønn, og eventuell beskrive ytelser som positivt skal være unntatt.

Visma Software AS viser til at innføring av a-ordningen førte til at den vanligste lønnsarten 111-a ble delt på flere lønnskoder. *Visma*s erfaring fra a-ordningen viser at mange arbeidsgivere har utfordringer knyttet til å identifisere riktig kode for ulike ytelser, og i for stor grad benytter lønnsbeskrivelsen «annet». Et typisk eksempel på feilkoding til «annet» er provisjonsutbetalinger. Dette viser etter *Visma*s vurdering at det blir viktig å klargjøre hvilke lønnsbeskrivelser i a-ordningen som faktisk vil inngå i de forskjellige ytelsene fra Arbeids- og velferdsetaten. For å sikre at sykepengegrunnlaget i fremtiden beregnes på samme grunnlag som tidligere, er det nødvendig å utarbeide en detaljert liste slik at arbeidsgivere enkelt kan skaffe seg oversikt over ytelser som skal inngå i sykepengegrunnlaget og være i stand til å plukke ut hvilke tilleggsopplysninger som må gis i inntektsskjemaet.

UNIT4 AS viser til at etter at a-ordningen trådte i kraft må alle arbeidsgivere rapportere inntekt fordelt på ulike fordelstyper og lønnsbeskrivelser, hvor det er systematisk og regelmessig fastsatt hvilke kombinasjoner som er lovlig/ulovlig å rapportere på i a-meldingen. Ved overgang til ny metode for fastsettelse av sykepengegrunnlaget bør hver av disse kombinasjonene merkes med hvordan Arbeids- og velferdsetaten anser at disse skal behandles i forhold til om de inngår eller ikke inngår i dette grunnlaget. Dette vil sikre konsistent behandling både på arbeidsgiversiden og på etatsiden, og skape størst mulig forutsigbarhet for verdien av refusjonskrav når arbeidsgiver forskutterer sykepenger.

5.3.3 Øvrige merknader fra høringsinstansene

I høringsnotatet ble flere inntektstyper drøftet med tanke på om de skulle tas med eller ikke i den aktuelle månedsinntekten. Departementets forslag i høringsnotatet var å beholde dagens regler for disse inntektstypene. Innspill fra høringsinstansene på noen av inntektstypene nevnes nedenfor.

Bonus

Kunstnernettverket viser til at kunstnere og frilansere ofte honoreres i flere omganger, først honorar for det aktuelle oppdraget, og senere for gjenbruk, tilleggsutnyttelse, utnyttelse i andre kanaler eller medier osv. Slike tilleggshonorarer er, om ikke en fast del av lønnen, så i det minste noe kunstneren budsjetterer med når oppdraget inngås. For næringsdrivende går slike inntekter inn som en del av den øvrige næringsinntekten og inngår derfor i sykepengegrunnlaget. For ikke-ansatte lønnsstakere vil imidlertid slike vederlag og tilleggshonorarer normalt lønnsinnberettes i a-ordningens kode 923 og ikke regnes med i den pensjonsgivende inntekten. Slike honorarer faller ikke bort under sykefraværet, men muligheten til å generere framtidige tilleggshonorarer/vederlag gjør det. Kunstnernettverket mener derfor at slike inntekter bør kunne medregnes i sykepengegrunnlaget.

UNIT4 AS mener forslaget om at bonus som er resultat av arbeidstakerens egen arbeidsinnsats og som faller bort under sykefraværet skal tas med ved beregning av sykepengegrunnlaget, bør forenkles. De mener dette kan forenkles ved alltid å inkludere bonus som er resultat av egen arbeidsinnsats i beregningsgrunnlaget, og heller fange opp tilfeller der dette slår åpenbart skjevt ut ved hjelp av 25 prosentregelen i § 8-30.

Overskudd på utgiftsgodtgjørelser

EFF viser til at følgende framgår av Arbeids- og velferdsetatens rundskriv til bestemmelsen: «overskudd på utgiftsgodtgjørelser tas med i inntektsgrunnlaget etter den verdien som legges til grunn ved utligningen av inntektsskatt. Er etaten i tvil om hva som skal medregnes, bør ligningskontoret kontaktes.» *EFF* viser til at arbeidsgiver ikke rapporterer «aktuell skatteverdi» av overskuddet, men forholder seg løpende til trekk- og rapporteringsreglene ved levering av opplysninger etter a-opplysningsloven. Det vises til at retningslinjene ikke gir et riktig bilde av hva arbeidsgiverne skal vurdere. Utgiftsgodtgjørelser rapporteres typisk i en trekkpliktig og trekkfri del, i henhold til bestemmelser i skattebetalingsloven med forskrifter, og i tråd med veiledningen. *EFF* viser for øvrig til at en utgiftsgodtgjørelse kan være trekkpliktig selv om den ikke er skattepliktig, se skattebetalingsloven § 5-6 andre ledd. Av inntektsskjemaet framgår for øvrig at godtgjørelser som helt eller delvis skal dekke utgifter i forbindelse med utførelsen av arbeidet, ikke skal tas med ved

beregningsgrunnlaget. Etter EFFs oppfatning kan det stilles spørsmålsteget ved om utformingen av inntektsskjemaet og rundskrivets ordlyd har ført til at arbeidsgiverne ikke har hatt overskuddet med ved beregning av sykepengegrunnlaget for den enkelte. Etter EFFs oppfatning bør det vurderes å legge til grunn at slikt overskudd ikke inngår i beregningsgrunnlaget. EFF viser til at utgangspunktet for sykepengegrunnlaget bør være at utgiftsgodtgjørelser ikke tas med, uten vurdering av hver enkelt godtgjørelse på skjæringstidspunktet.

Infotjenester AS viser til at overskudd av utgiftsgodtgjørelser først vil kunne fastsettes skattemessig ved ligningen, altså lenge etter at sykdomstilfellet bestod. I praksis fører ikke arbeidstakere regnskap over reelle kostnader, så skattemessig overskudd på selvangivelsen vil i praksis bli det beløpet arbeidsgiver innrapporterer på a-meldingen som trekkpliktig utgiftsgodtgjørelse. Infotjenester er usikre på om arbeidsgivere inkluderer trekkpliktig godtgjørelse i sykepengegrunnlaget, men har et klart inntrykk av at det ikke gjøres. Spørsmålet blir om bestemmelsen vil bli mer i tråd med praksis ved å ikke videreføre tredje punktum i loven § 8-29 andre ledd.

Naturalytelser

EFF er enig i at naturalytelser som hovedregel ikke bortfaller under sykefravær. Av den grunn bør det som utgangspunkt ved beregning av sykepengegrunnlaget ikke tas stilling til om naturalytelsen arbeidstaker har kommet til å falle bort eller ikke. Utgangspunktet bør være at naturalytelsene ikke bortfaller, slik at arbeidsgiver og Arbeids- og velferdsetaten kan ha som utgangspunkt at ingen av arbeidstakers naturalytelser skal inngå i grunnlaget. Dersom det i enkelte tilfeller likevel er slik at en naturalytelse faktisk har falt bort, vil arbeidsgiver kunne gi særskilt beskjed om dette i inntektsskjemaet. EFF mener dette vil være en forenkling både for arbeidsgiver og for Arbeids- og velferdsetaten.

5.4 Departementets vurderinger og forslag

5.4.1 Godtgjørelse for 1. og 17. mai og bevegelige helligdager

Departementet vil bemerke at det kan virke som om flere av høringsinstansene har misforstått hva slags godtgjørelse dette dreier seg om. Godtgjørelsen innebærer et lite tillegg per arbeidet time som skal kompensere for arbeid som kan bli aktu-

elt på en av de omtalte dagene. Tillegget skal etter dagens regler ikke tas med i sykepengegrunnlaget fordi det ikke er resultat av arbeid. Når det blir arbeidet på en av disse dagene, skal tillegget tas med i beregningen, fordi vedkommende skal få kompensasjon for ubekvem arbeidstid. Tillegg for faktisk arbeidet tid på helligdager – helligdags-tillegg – skal medregnes etter § 8-29 første ledd. Det kan virke som om flere av høringsinstansene har trodd at det er dette tillegget som foreslås tatt med i grunnlaget, men dette tillegget skal allerede medregnes etter § 8-29 første ledd.

Godtgjørelse for 1. og 17. mai og bevegelige helligdager kan i dag ikke identifiseres siden det rapporteres som ordinær lønn. Det er altså ikke en egen lønnskode for dette tillegget og således ikke mulig for Arbeids- og velferdsetaten å skille tillegget ut fra den ordinære lønnsinntekten som rapporteres til a-ordningen. Dersom tillegget ikke skal tas med ved beregningen av sykepengegrunnlaget, vil man måtte pålegge arbeidsgiver å rapportere opplysninger som vil gjøre det mulig å utlede det spesifikke beløpet.

Ettersom sykepengegrunnlaget nå foreslås fastsatt ut fra et gjennomsnitt av de tre siste rapporterte månedene til a-ordningen, vil et eventuelt tillegg for 1. og 17. mai og bevegelige helligdager i liten grad gi overkompensasjon. Hensynet til ikke å øke arbeidsgivers rapporteringsplikt taler videre for å medregne slike tillegg i sykepengegrunnlaget. Departementet foreslår derfor at godtgjørelse for 1. og 17. mai og bevegelige helligdager tas med ved beregning av sykepengegrunnlaget. Departementet antar at det er et lite antall saker som vil bli berørt av endringen.

Departementet viser til lovforslaget, folketrygdloven § 8-29 andre ledd siste punktum.

5.4.2 Vedrørende forskriftshjemmel

Det er viktig at det er tydelig for alle parter hvilke inntektstyper som skal inngå i sykepengegrunnlaget. Noen inntektstyper skal medtas i alle tilfeller, og noen inntektstyper skal medtas etter en særskilt vurdering, for eksempel kun dersom de faller bort. I § 8-29 er hovedkategorier for hvilke inntekter som skal regnes med i sykepengegrunnlaget, og hvilke inntekter som ikke skal regnes med, listet opp. Lønnsinntekter og andre godtgjørelser som er et resultat av arbeidstakers arbeidsinnsats skal eksempelvis tas med i sykepengegrunnlaget, mens lønn for overtid som hovedregel ikke skal tas med.

Departementet har kommet fram til at det vil være lite hensiktsmessig å gi en uttømmende

oversikt over alle inntektstyper i a-meldingsformatet i en egen forskrift med den hensikt å fastslå om de skal tas med eller ikke i sykepengegrunnlaget. Det vises til høringsinnspill fra EFF der det framgår at det vil være endringer i inntektstyper og ajourhold av beskrivelsene kontinuerlig. Samlet sett kan dette medføre behov for hyppige endringer av en eventuell forskrift, noe som anses som lite hensiktsmessig. Hvilke overordnede inntektskategorier som skal eller ikke skal medregnes i sykepengegrunnlaget, vil derimot framgå av folketrygdloven § 8-29, og de aktuelle inntektstypene må vurderes i lys av dette.

Departementet anser det som mer hensiktsmessig at Arbeids- og velferdsdirektoratet i rundskriv eller vedlegg til rundskriv gir en detaljert framstilling av de ulike inntektstypene, og om de skal eller ikke skal medregnes i sykepengegrunnlaget. Arbeids- og velferdsdirektoratet bør også varsle arbeidsgiver, for eksempel via Altinn, dersom det gjøres endringer i disse inntektstypene som får konsekvenser for det som skal inngå i sykepengegrunnlaget, slik at arbeidsgiver får mulighet til å gjøre endringer i sine systemer.

5.4.3 Øvrige inntektstyper

I høringsnotatet er enkelte øvrige inntektstyper diskutert særlig, men uten forslag om å endre dagens regelverk om hvorvidt disse inntektstypene skal eller ikke skal medregnes i sykepengegrunnlaget. Departementet vil i det følgende knytte enkelte bemerkninger til disse inntektstypene i lys av høringsinstansenes uttalelser.

Bonus

Bonus er godtgjørelse som knyttes direkte til innsats eller til resultater i en virksomhet. Godtgjørelsen kan være knyttet til en spesifikk innsats på individnivå eller gruppenivå der en inntekstmottaker mottar en godtgjørelse for utførelsen av sitt generelle arbeid, eller til en spesifikk oppgave. Det kan også ytes godtgjørelse til inntekstmottakere som kan knyttes til resultater i virksomheten. Eksempler er resultatbonus, deling av overskudd i virksomheten, gratiale, tantieme mv. Bonus regnes som inntekt i arbeidsforhold og skattlegges som lønn.

Beslektede ytelser er prosentlønn, provisjon og akkordlønn. Disse beslektede ytelsene defineres som lønn, og skal rapporteres til a-ordningen som fastlønn eller timelønn. Ytelsene skal således alltid tas med ved beregningen av grunnlaget for sykepenger mv.

Når det gjelder bonus kjennetegnes ytelsen ved at den ikke kan garanteres eller forventes, og beløpets størrelse kan være varierende. Hvorvidt bonus skal medregnes eller ikke ved fastsetting av sykepengegrunnlaget, avhenger for det første av om hvorvidt bonusen kan anses for å være resultat av arbeidstakerens egen arbeidsinnsats. For det andre avhenger det av om hvorvidt bonusen faller bort under sykefraværet.

Bonus som ikke er resultat av arbeidstakerens egen arbeidsinnsats og/eller som ikke faller bort under sykefraværet, skal i dag ikke medregnes i sykepengegrunnlaget. Disse reglene foreslås videreført uendret.

Bonus skal rapporteres på særskilt kode til a-ordningen. Det framgår imidlertid ikke opplysninger om hvorvidt den må anses for å være resultat av arbeidstakers arbeidsinnsats eller hvorvidt den har falt bort som følge av sykefraværet. Vurderingen om hvorvidt en framtidig bonus vil falle bort og størrelsen på denne, kan uansett være usikkert på sykmeldingstidspunktet og vil derfor være utfordrende for arbeidsgiver og trygdemyndighetene å få klarlagt og dokumentert.

Hvis bonus ikke er utbetalt i beregningsperioden, men vil komme til utbetaling på et senere tidspunkt (uavhengig av fraværet), er den ikke tapt, og bør heller ikke tas med i beregningsgrunnlaget. Hvis bonus normalt sett vil komme til utbetaling, men faller bort hvis medlemmet er fraværende på grunn av sykdom eller fødsel, vil det derimot anses for å være bortfalt inntekt og skal inngå i beregningsgrunnlaget.

Det er således varierende i hvilken grad bonus faller bort ved fraværet og derfor skal tas med ved beregning av sykepengegrunnlaget.

Beregningsgrunnlaget skal etter fast og langvarig praksis fastsettes på grunnlag av opplysninger som er tilgjengelig på skjæringstidspunktet. Sykepengeperiodens lengde er som regel ikke kjent på tidspunktet for fastsettelse av grunnlaget, og det er også av denne grunn problematisk å vurdere om bonus skal være med eller ikke i grunnlaget. En potensiell framtidig bonus er også en usikker størrelse. Dette taler for at bonus ikke bør tas med i beregningsgrunnlaget, verken som en del av arbeidsgiverperioden eller trygdeperioden.

Imidlertid kan en slik endring slå uheldig ut for en del arbeidstakere som har bonus som en «fast» del av lønnen. Departementet foreslår derfor å videreføre dagens regler om at bonus som er resultat av arbeidstakerens egen arbeidsinnsats og som faller bort under sykefraværet, skal medregnes i sykepengegrunnlaget.

Overskudd på utgiftsgodtgjørelser

Med utgiftsgodtgjørelse menes ytelser som en arbeidstaker mottar til dekning av kostnader i forbindelse med utførelse av arbeid. Slike godtgjørelser skal i dag ikke tas med ved beregningen.

Utgiftsgodtgjørelser kan gi arbeidstaker et overskudd eller inneholde et element av lønn. I situasjoner der godtgjørelsen gir arbeidstaker et overskudd, regnes overskuddet med i sykepengegrunnlaget tilsvarende den skattemessige verdien. For noen grupper arbeidstakere utgjør overskudd på utgiftsgodtgjørelser en vesentlig andel av totalinntekten. Det ville således kunne gitt urimelige utslag å se bort fra denne verdien i beregningen av ytelsen. Arbeidsgiver skal rapportere månedlig aktuell skatteverdi av overskuddet på utgiftsgodtgjørelsen til a-ordningen. Dette beløpet skal fortsatt regnes med ved beregning av sykepengegrunnlaget. Disse reglene foreslås videreført uendret. Det er beløpet som rapporteres til a-ordningen som trekkpliktig del av utgiftsgodtgjørelsen som skal inngå i sykepengegrunnlaget.

Naturalytelser

Med naturalytelse i arbeidsforhold menes goder arbeidstakeren mottar i annet enn penger fra sin arbeidsgiver, for eksempel rentefordel ved rimelige lån, fri bil, elektronisk kommunikasjon (telefon, internett), aksjer og fri bolig mv. Dette gjelder både når ytelsen gis mottakeren gratis og til underpris. Naturalytelser er som hovedregel skattepliktig for mottaker.

På bakgrunn av at naturalytelser ofte ikke faller bort under sykefravær, tas verdien av ytelsen i utgangspunktet ikke med ved beregning av sykepengegrunnlaget. Fra det tidspunkt arbeidstakeren ikke lenger mottar ytelsene, skal de imidlertid medregnes med den verdi som nyttes ved forskottstrekk av skatt. Bortfalt naturalytelse er sammenlignbart med bortfalt inntekt. Departementet mener derfor at verdien av slike ytelser skal inngå i sykepengegrunnlaget. Disse reglene foreslås videreført uendret.

Det kan ikke utledes av a-ordningen hvorvidt naturalytelsen faller bort under sykefravær. Arbeidsgiver må melde fra til Arbeids- og velferdsetaten om naturalytelsen faller bort og således skal medregnes i sykepengegrunnlaget, fra hvilket tidspunkt den faller bort, samt skattemessig verdi. Dersom Arbeids- og velferdsetaten ikke får melding om at naturalytelsen faller bort for arbeidstakeren i stønadperioden, tas den ikke med i sykepengegrunnlaget etter § 8-30.

6 Sykepengegrunnlaget når trygden yter sykepenger (trygdeperioden)

6.1 Gjeldende rett

Når trygden yter sykepenger, fastsettes sykepengegrunnlaget ut fra den aktuelle ukeinntekten, se folketrygdloven § 8-28, som omregnes til årsinntekt, se folketrygdloven § 8-30. Dersom omregnet årsinntekt avviker mer enn 25 prosent fra den pensjonsgivende årsinntekt, skal pensjonsgivende årsinntekt i stedet legges til grunn.

Pensjonsgivende årsinntekt beregnes på grunnlag av gjennomsnittet av pensjonspoengtallene for de tre siste årene. Dersom sistnevnte pensjonsgivende årsinntekt ikke er representativ for den pensjonsgivende årsinntekten på sykmeldingstidspunktet, skal den pensjonsgivende årsinntekt fastsettes skjønnsmessig ut fra inntekten som kan godtgjøres på sykmeldingstidspunktet. I skjønnsvurderingen legges det vekt på de opplysninger som foreligger på sykmeldingstidspunktet. Utgangspunktet for vurderingen er hva arbeidstakeren ville ha hatt i pensjonsgivende inntekt ett år framover fra sykmeldingstidspunktet, hvis vedkommende ikke var blitt sykmeldt.

I et tidsbegrenset arbeidsforhold med inntil seks måneders varighet, beregnes grunnlaget ut fra inntekten i arbeidsforholdet så lenge arbeidsforholdet er avtalt å skulle vare.

6.2 Høringsnotatet

I høringsnotatet foreslo departementet at når trygden yter sykepenger, skal sykepengegrunnlaget fastsettes ut fra den aktuelle månedsinntekten som omregnes til årsinntekt. Forslaget bygger på de endringene departementet foreslo i perioden arbeidsgiver yter sykepenger. I høringsnotatet ble det også foreslått at arbeidsgiver skal gi informasjon om beregning av sykepengegrunnlaget i arbeidsgiverperioden til Arbeids- og velferdsetaten, som utgangspunkt for fastsetting av sykepengegrunnlaget i trygdeperioden.

Videre foreslo departementet at ved fastsetting av sykepengegrunnlaget i trygdeperioden, skal den omregnede årsinntekten sammenlignes med inntekter rapportert til a-ordningen i de siste tolv måneder før sykmeldingstidspunktet. Dersom omregnet årsinntekt avviker med mer enn 25 prosent fra inntekten som er innrapportert til a-ordningen de siste tolv månedene før sykmeldingstidspunktet, foreslo departementet at sykepengegrunnlaget skal fastsettes ved skjønn ut fra

den årsinntekten som kan godtgjøres på sykmeldingstidspunktet.

Departementet foreslo at følgende lønns substitutter skal inngå i sammenligningsgrunnlaget for de siste tolv månedene før sykmeldingstidspunktet: sykepenger etter kapittel 8, omsorgs- penger, pleiepenger og opplæringspenger etter kapittel 9, svangerskapspenger og foreldrepenger etter kapittel 14, samt feriepenger.

Til sist foreslo departementet å videreføre dagens bestemmelse om beregning ved korttids- arbeidsforhold uendret.

6.3 Høringsinstansenes merknader

LO uttaler at ut fra den informasjonen som er gitt i høringsnotatet, kan organisasjonen ikke støtte forslaget om å endre sammenligningsgrunnlaget fra dagens gjennomsnitt av tre siste års pensjonspoeng til gjennomsnitt av rapportert inntekt til a-ordningen de siste tolv månedene. LO skriver at endringen potensielt sett kan ha store følger for sykmeldte arbeidstakere og at en forkorting av sammenligningsperioden kan bidra til at en mer utypisk arbeids- og inntektsperiode ut fra helsesituasjonen tillegges for stor vekt.

Musikernes Fellesorganisasjon støtter departementets forslag med ett unntak. Organisasjonen skriver at regelen om at det må foreligge 25 prosent avvik mellom aktuell månedsinntekt og gjennomsnitt av rapportert inntekt til a-ordningen for de siste tolv månedene før sykepengegrunnlaget kan fastsettes ved skjønn, er streng. MFO ber derfor om en ny vurdering av denne regelen med sikte på at skjønnfastsettelse av sykepengegrunnlaget i større grad kan benyttes. *Infotjenester AS* skriver at de legger til grunn at det er innrapportert inntekt til a-ordningen for de tolv siste hele kalendermånedene som skal inngå i sammenligningsgrunnlaget.

EFF viser til at det bør klargjøres hvorvidt det er meningen at feriepenger skal inngå i sykepengegrunnlaget, eller hvorvidt det er en bør-regel. Hvis det er en bør-regel, oppfordres departementet til å si tydeligere hvordan et slikt skjønn skal utøves.

Parat, Arbeids- og velferdsdirektoratet, Visma Software AS, Høgskolen i Sørøst-Norge og *YS* trekker fram utfordringer som kan oppstå når innrapportert inntekt til a-ordningen for de siste tre månedene er mangelfull eller feilaktig. Høringsinstansene påpeker at dette kan gi feilaktig fastsatt sykepengegrunnlag. *Parat, Arbeids- og velferdsdirektoratet* og *Høgskolen i Sørøst-Norge* etterlyser innarbeidelsen av en sikkerhetsventil i regelver-

ket som kan anvendes ved manglende eller feilaktig rapportering til a-ordningen og som muliggjør en manuell og skjønnsmessig fastsettelse av sykepengegrunnlaget.

6.4 Departementets vurderinger og forslag

Departementets forslag til nye regler for fastsetting av sykepengegrunnlaget i trygdeperioden bygger på de endringene departementet foreslår i dagens regelverk for fastsetting av sykepengegrunnlaget i arbeidsgiverperioden. Hovedregelen blir derfor at når trygden yter sykepenger, fastsettes sykepengegrunnlaget ut fra den aktuelle månedsinntekten, som omregnes til årsinntekt ved å multiplisere den aktuelle månedsinntekten med tolv. Arbeidsgiver skal oppgi hva de har fastsatt som aktuell månedsinntekt/sykepengegrunnlag etter §§ 8-28 og 8-29 til Arbeids- og velferds-etaten.

Etter gjeldende folketrygdlov § 8-30 andre ledd, er det slik at dersom den omregnende årsinntekten avviker mer enn 25 prosent fra den pensjonsgivende årsinntekten, skal sykepengegrunnlaget svare til den pensjonsgivende årsinntekten. Det er likevel ikke slik at den pensjonsgivende årsinntekten er en gitt størrelse. Etter dagens folketrygdlov § 8-30 tredje ledd beregnes den pensjonsgivende årsinntekten på grunnlag av gjennomsnittet av pensjonspoengtallene for de tre siste årene. Gjeldende folketrygdlov § 8-30 fjerde ledd fastslår imidlertid at dersom sykepengegrunnlaget etter tredje ledd ikke er representativt for den pensjonsgivende årsinntekten på sykmeldingstidspunktet, skal sykepengegrunnlaget fastsettes ved skjønn ut fra den pensjonsgivende årsinntekten som kan godtgjøres på dette tidspunktet. Dagens regler innebærer derfor at den pensjonsgivende inntekten etter tredje og fjerde ledd må fastsettes før man gjør vurderingen av hvorvidt omregnet årsinntekt avviker mer enn 25 prosent fra den pensjonsgivende årsinntekten, se andre ledd, og om det er grunnlag for skjønnfastsettelse av sykepengegrunnlaget, se fjerde ledd. I praksis medfører dette at selv om pensjonsgivende årsinntekt etter tredje ledd ikke avviker mer enn 25 prosent fra omregnet årsinntekt, kan den eventuelt skjønnfastsatte pensjonsgivende årsinntekten etter fjerde ledd avvike mer enn 25 prosent og dermed gi grunnlag for et annet sykepengegrunnlag enn omregnet årsinntekt etter folketrygdloven §§ 8-28 og 8-30. Det vises blant annet til Trygderettens ankesak 15/00529.

Etter departementets vurdering er dagens regler om beregning av sykepenger i trygdeperio-

den, som illustrert ovenfor, svært ressurskrevende å administrere for Arbeids- og velferds-etaten og kan føre til usikkerhet for det enkelte medlem og arbeidsgiver. Departementet foreslår derfor at sykepengegrunnlaget skal fastsettes etter skjønn i de tilfeller hvor omregnet årsinntekt avviker mer enn 25 prosent fra inntekt innrapportert til a-ordningen de siste tolv kalendermånedene før arbeidsuførheten inntraff. Forslaget skiller seg fra dagens regelverk på to områder. For det første blir sammenligningsgrunnlaget en fast definert størrelse (inntekt rapportert til a-ordningen de siste tolv kalendermånedene før sykmeldingstidspunktet). Muligheten for skjønnsfastsetting av sammenligningsgrunnlaget (den pensjonsgivende årsinntekten) utgår med dette. For det andre endres sammenligningsgrunnlaget fra å være gjennomsnittet av pensjonspoengtallene for de tre siste årene, eventuelt et skjønnsfastsatt sykepengegrunnlag dersom førstnevnte ikke er representativ, til å være innrapportert inntekt til a-ordningen de siste tolv måneder før sykmeldingstidspunktet.

For å unngå at omregnet årsinntekt i for stor grad avviker fra sammenligningsbeløpet (inntekt innrapportert til a-ordningen siste tolv måneder), skal også følgende lønnsstatutter regnes med i sammenligningsgrunnlaget: sykepenger etter kapittel 8, omsorgspenger, pleiepenger og opplæringspenger etter kapittel 9 og svangerskapspenger og foreldrepenger etter kapittel 14. Videre skal også feriepenger inngå i sammenligningsgrunnlaget. På denne måten får man et bedre totalbilde av inntekten til medlemmet. Det vil innebære en effektiviseringsgevinst for etaten at man for alle relevante inntekter automatisk kan forholde seg til fastsatte og tilgjengelige størrelser fra a-ordningen. Det vil også føre til en raskere saksbehandling i etaten.

Departementets forslag innebærer at dersom omregnet årsinntekt etter folketrygdloven §§ 8-28 og 8-29 avviker mer enn 25 prosent fra rapportert inntekt m.m. siste tolv måneder, skal sykepengegrunnlaget fastsettes ved skjønn til den årsinntekten som kan godtgjøres på arbeidsuførhetstidspunktet. Etter departementets syn bør det være en viss differanse for at unntaksregelen kommer til anvendelse. Det foreslås derfor at grensen på 25 prosent videreføres. Bestemmelsen i folketrygdloven § 8-30 siste ledd om beregning ved korttidsarbeidsforhold foreslås videreført uendret.

Ifølge opplysninger fra Arbeids- og velferdsdirektoratet foreligger det i dag avvik mellom omregnet årsinntekt og gjennomsnitt av pensjons-

poengtallene for de tre siste årene i ca. 25–30 prosent av sakene. Ved å sammenligne mot rapportert inntekt siste tolv kalendermånedene til a-ordningen i stedet for pensjonspoengtall fra de tre siste kalenderår, vil sammenligningen skje ved bruk av mer tidsnære opplysninger. Departementet har derfor grunn til å tro at færre saker enn i dag må behandles manuelt. Videre er det departementets vurdering at en sammenligning mot rapportert inntekt de siste tolv kalendermånedene vil gi et tidsmessig mer relevant sammenligningsgrunnlag, som igjen styrker og forenkler arbeidet med å finne et mest mulig representativt sykepengegrunnlag på sykmeldingstidspunktet.

Departementet viser til LOs uttalelse hvor organisasjonen framhever at en forkorting av sammenligningsgrunnlaget fra tre siste kalenderår til tolv siste kalendermånedene, kan medføre at en mer utypisk arbeids- og inntektsperiode ut fra helsesituasjonen tillegges for stor vekt ved fastsetting av sykepengegrunnlaget. Departementet er ikke enig i LOs innspill og viser til forarbeidene til dagens sykepengeordning, Ot.prp. nr. 68 (1976–77), side 15, hvor det framheves at inntektskompensasjon gjennom sykepenger ikke bør overstige det faktiske inntektstapet. Selv om en person har hatt høyere inntekt i tidligere år sammenlignet med inntekten på sykmeldingstidspunktet, vil man ikke få fastsatt sykepengegrunnlaget basert på tidligere høy inntekt hvis vedkommende ikke kan godtgjøre at denne bortfaller ved sykdom. Sykepenger skal kompensere for et reelt og faktisk inntektstap, og ikke gi ytterligere kompensasjon i de tilfeller hvor man har hatt høyere inntekt på et tidligere tidspunkt. Det er departementets vurdering at de siste tolv måneder gir et godt og omfattende grunnlag for å vurdere om inntekten på sykmeldingstidspunktet er representativ for den sykmeldtes faktiske inntektstap. Erfaring viser at Arbeids- og velferdsetaten i så å si alle sykefraværssaker vurderer at den omregnede årsinntekten på sykmeldingstidspunktet er den mest representative for det aktuelle inntektstapet på grunn av sykdom.

Med utgangspunkt i LOs uttalelse kan det tenkes et eksempel hvor en sykmeldt arbeidstaker kan få et lavere fastsatt sykepengegrunnlag ut i fra forslaget til nytt regelverk for fastsetting av sykepengegrunnlaget i trygdeperioden, men hvor departementet allikevel mener at dette ikke vil være tilfelle. Se boks 6.1 og 6.2.

Eksempelet illustrerer at selv om pensjonsgivende årsinntekt basert på pensjonspoengtallene for de tre siste kalenderårene er betydelig høyere enn omregnet årsinntekt på sykmeldings-

Boks 6.1 Dagens regler

Person i arbeidsforhold med fast arbeidstid og fast månedslønn på 11 500 kroner blir sykmeldt 15. mai 2016. Den siste måneden har arbeidstakeren hatt en lønn på 11 500 kroner, som omregnet til årsinntekt utgjør 138 000 kroner. Den sykmeldtes pensjonsgivende inntekt, beregnet på grunnlag av gjennomsnittet av pensjionspoengtallene for de tre siste kalenderårene, utgjør 266 666 kroner. Omregnet årsinntekt avviker mer enn 25 prosent fra pensjonsgivende årsinntekt beregnet etter gjeldende folketrygdlov § 8-30 tredje ledd, og Arbeids- og velferdsetaten må i henhold til § 8-30 fjerde ledd vurdere om den pensjonsgivende årsinntekten beregnet etter tredje ledd er representativ for den pensjonsgivende årsinntekten på sykmeldingstidspunktet.

Poengregisteret viser at den sykmeldtes pensjonsgivende årsinntekt i 2015 utgjorde 150 000 kr, i 2014 utgjorde denne inntekten 300 000 kroner, mens i 2013 utgjorde den pensjonsgivende årsinntekten 350 000 kroner. Lavere pensjonsgivende årsinntekt i 2015 sammenlignet med 2014

og 2013, tilsier at personen har hatt en fast og varig nedgang i sin pensjonsgivende årsinntekt og at vedkommende ikke kan godtgjøre et inntektstap på 266 666 kroner på sykmeldingstidspunktet. For å undersøke dette nærmere sjekker Arbeids- og velferdsetaten innrapportert månedsinntekt i a-ordningen for de siste seks måneder. Inntektsopplysningene i a-ordningen viser at den sykmeldte har hatt en fast månedslønn på 11 500 kroner de seks siste månedene.

Med utgangspunkt i at innrapportert inntekt til a-ordningen viser en fast månedslønn på 11 500 kroner de siste seks måneder samt at pensjonsgivende årsinntekt i kalenderåret 2015 utgjør 150 000 kroner, finner Arbeids- og velferdsetaten at den sykmeldte ikke kan godtgjøre et inntektstap på 266 666 kroner, men snarere et inntektstap på 138 000 kroner. Sykepengegrunnlaget i trygdeperioden fastsettes i dette tilfelle til 138 000 kroner ved skjønn etter folketrygdloven § 8-30 fjerde ledd.

Boks 6.2 Foreslåtte regler

Person i arbeidsforhold med fast arbeidstid og fast månedslønn på 11 500 kroner blir sykmeldt 15. mai 2016. Gjennomsnittet av inntekt rapportert til a-ordningen de siste tre kalendermånedene, omregnet til årsinntekt, utgjør dermed 138 000 kroner. Total rapportert inntekt til a-ordningen de siste tolv kalendermånedene (mai 2015 til og med april 2016) utgjør 142 000 kroner. I dette tilfellet er det mindre enn 25 prosent diffe-

ranse mellom omregnet årsinntekt og total inntekt rapportert til a-ordningen de siste tolv måneder. Med mindre den sykmeldte kan godtgjøre en fast og varig lønnsendring i løpet av beregningsperioden eller etter siste innrapportering til a-ordningen, vil sykepengegrunnlaget i trygdeperioden fastsettes til 138 000 kroner. Pensjionspoengtallene for de tre siste kalenderårene er ikke relevante for saken.

tidspunktet, er det ikke gitt at den sykmeldte har rett på sykepenger i trygdeperioden etter den høyeste inntekten. Utgangspunktet er at sykepenger skal erstatte et faktisk inntektsbortfall, og departementet legger til grunn at de siste tolv kalendermånedene inneholder tilstrekkelige opplysninger for å vurdere hva det reelle inntektsbortfallet utgjør.

Departementet bemerker at selv om sammenligningsgrunnlaget nå endres fra gjennomsnittet av de tre års siste pensjionspoengtall, eventuelt

skjønnsfastsatt grunnlag, til de tolv siste kalendermånedene, så innebærer dette ikke at pensjonsgivende årsinntekt for de tre siste kalenderårene ikke lenger vil ha relevans i enkelte sykepengesaker. Dersom den omregnede årsinntekten avviker mer enn 25 prosent fra inntekt rapportert til a-ordningen de siste tolv kalendermånedene, skal sykepengegrunnlaget fastsettes ved skjønn ut i fra hvilket inntektsbortfall som kan godtgjøres på sykmeldingstidspunktet. Det finnes ingen begrensninger i lovforslaget som innebærer at Arbeids- og

velferdsetaten ikke kan se hen til den sykmeldtes pensjonsgivende inntekt i de tre siste kalenderårene forut for sykmeldingstidspunktet ved skjønnsfastsettelse av sykepengegrunnlaget etter lovforslagets folketrygdlov § 8-30 annet ledd.

Lovforslaget innebærer at Arbeids- og velferdsetaten fortsatt må foreta en manuell beregning av sykepengegrunnlaget, men da begrenset til de saker hvor det foreligger minst 25 prosent differanse mellom omregnet årsinntekt og innrapportert inntekt til a-ordningen siste tolv måneder. Målet med en manuell vurdering er å komme fram til en årsinntekt som er mest mulig representativ for inntektstapet, og motvirke urimelige utslag (ugunstige eller gunstige for den sykmeldte) ved hovedregelen for beregning. Vurderingen må skje ved bruk av skjønn. Hvilke momenter som skal inngå i denne vurderingen er ikke lovfestet, men framgår av forvaltnings- og rettspraksis, herunder rundskrivet til folketrygdloven § 8-30. Lovforslaget berører ikke disse vurderingsmomentene, og departementet legger til grunn at dagens praksis på dette feltet videreføres.

I likhet med flere av høringsinstansene ser departementet også behovet for en sikkerhetsventil i regelverket som muliggjør en manuell fastsetting av sykepengegrunnlaget i tilfeller av mangelfull eller uriktig rapportering til a-ordningen. En slik bestemmelse vil være viktig både for å unngå feilaktige utbetalinger og for å sikre at sykepenger blir utbetalt til en sykmeldt selv om arbeidsgiver ikke har oppfylt sin rapporteringsplikt til a-ordningen. I tråd med flere av høringsinstansenes innspill foreslår departementet at en slik sikkerhetsventil innarbeides i regelverket både i folketrygdloven §§ 8-28 (arbeidsgiverperioden) og 8-30 (trygdeperioden).

Departementet viser til lovforslaget, folketrygdloven § 8-30 og folketrygdloven § 8-28 femte ledd.

7 Arbeidsgivers opplysningsplikt til Arbeids- og velferdsetaten om inntekt mv.

7.1 Gjeldende rett

Arbeids- og velferdsetaten har i dag tilgang til opplysninger i a-ordningen i forbindelse med forvaltning av og beregning av ytelser, blant annet etter folketrygdloven, se a-opplysningsloven § 8 første ledd. Tilgangen er begrenset til opplysninger som organet har hjemmel i lov til å innhente. Etatens tilgang til opplysninger i a-ordningen ble utvidet senest ved behandling av Prop. 69 L (2015–2016).

Hvilke opplysninger som arbeidsgiver er pliktig å sende inn til a-ordningen uoppfordret, og som er nødvendige for å forvalte og beregne ytelser etter folketrygdloven, framgår særskilt av folketrygdloven § 24-2, § 25-1 andre ledd og § 25-10 med tilhørende forskrifter, se a-opplysningsloven § 3. Opplysninger som arbeidsgiver er pliktig til å sende inn uoppfordret til a-ordningen etter sistnevnte bestemmelser inkluderer blant annet:

- arbeidsforholdets startdato og eventuell sluttdato
- antall timer per uke som full stilling tilsvarer
- stillingsprosent
- siste dato for endring av stillingsprosent
- inntektsforhold
- avlønningstype
- siste lønnendringsdato
- eventuell start- og sluttdato for permisjon og permisjonsprosent hvis det er innrapportert

Arbeidsgiver plikter å rapportere de ovennevnte opplysninger elektronisk til den mottakssentralen som Skattedirektoratet fastsetter, se a-opplysningsloven § 5 første ledd.

De opplysningene som arbeidsgiver er pålagt å rapportere uoppfordret til a-ordningen er nødvendige for å behandle krav om sykepenger og fastsette sykepengegrunnlaget i trygdeperioden. I dag mottar Arbeids- og velferdsetaten disse opplysningene via inntektsopplysningsskjemaet som arbeidsgiver sender inn til etaten når arbeidstaker setter fram krav om sykepenger. Inntektsopplysningsskjemaet sendes i fysisk format.

Ved behandling av krav om sykepenger og fastsetting av sykepengegrunnlag i trygdeperioden trenger Arbeids- og velferdsetaten ytterligere opplysninger enn den informasjonen om ansettelses- og inntektsforhold som nå er blitt tilgjengelig i a-ordningen og som arbeidsgiver uoppfordret må innrapportere elektronisk til a-ordningen. Etaten trenger blant annet også opplysninger om beregning av arbeidsgiverperioden (16 første fraværsdager, inkludert egenmeldingsdager), beregning av sykepengegrunnlaget i arbeidsgiverperioden, hvorvidt arbeidsgiver forskutterer lønn under sykdom mv. Disse tilleggsopplysningene får Arbeids- og velferdsetaten i dag også via inntektsopplysningsskjemaet, men arbeidsgiver er ikke pålagt å foreta en uoppfordret innrapportering av disse tilleggsopplysningene. Arbeidsgiver er heller ikke pålagt å sende inn disse tilleggsopplysningene elektronisk.

Selv om arbeidsgiver ikke er pålagt å foreta en uoppfordret innrapportering av opplysninger utover de opplysningene om ansettelses- og inn-

tekstforhold som skal rapporteres til a-ordningen, kan Arbeids- og velferdsetaten kreve at arbeidsgiver legger fram disse tilleggsopplysningene med hjemmel i folketrygdloven § 21-4. Det er i dag ingen krav om at disse tilleggsopplysningene må sendes elektronisk til etaten. Arbeids- og velferdsetaten er imidlertid helt avhengig av disse tilleggsopplysningene for å behandle krav om sykepenger og fastsette sykepengegrunnlag i trygdeperioden.

7.2 Høringsnotatet

I høringsnotatet foreslo departementet å fastsette en forskriftshjemmel for å kunne kreve elektronisk innsending av tilleggsopplysninger som er nødvendig for å behandle sykepengekrav, men som ikke er rapporteringspliktig til a-ordningen. Etersom forslaget omhandler rapportering av opplysninger etter pålegg i det enkelte tilfellet, og ikke løpende innsending av opplysninger fra arbeidsgiver, foreslo departementet at forskriftshjemmelen plasseres i folketrygdloven § 21-4, og ikke i folketrygdloven § 25-10.

Departementet foreslo ikke ytterligere endringer i regelverket som omhandler arbeidsgivers opplysningsplikt til Arbeids- og velferdsetaten og til a-ordningen. Høringsnotatet drøftet imidlertid flere sider ved dagens og framtidens system for informasjonsutveksling mellom Arbeids- og velferdsetaten og arbeidsgiver. Departementet vil i de nedenstående avsnittene gjengi hovedpunktene i denne drøftingen siden en rekke av høringsinstansene har kommet med merknader til denne.

I høringsnotatet presiserte departementet at de opplysningene som er rapporteringspliktige til a-ordningen ikke gir Arbeids- og velferdsetaten tilstrekkelig informasjon for å vurdere retten til sykepenger, herunder fastsetting av sykepengegrunnlaget i trygdeperioden. Høringsnotatet formidlet derfor at selv etter innføringen av forslag til nytt regelverk for fastsetting av sykepengegrunnlaget, må arbeidsgiver fortsatt sende tilleggsopplysninger til Arbeids- og velferdsetaten via et eget inntektsopplysningsskjema når det framsettes krav om sykepenger. Bakgrunnen for dette er at a-ordningen ikke inneholder alle opplysninger som etaten trenger ved vurdering av krav om sykepenger. Dette gjelder særlig opplysninger om:

- endringer i inntekts- eller arbeidsforhold siden forrige rapportering til a-ordningen
- opplysninger om avtalt ferie og permisjon, herunder utdanningspermisjon

- om arbeidsgiver krever refusjon, samt beløp og aktuell periode
- start-/sluttidspunkt for arbeidsgiverperioden
- første fraværs-/permisjonsdag (skjæringstidspunktet)
- refusjonskrav knyttet til forsikrings- og skjeringsordninger (se folketrygdloven §§ 8-20 og 8-21)
- naturalytelser som faller bort under fraværet – type, verdi og tidspunkt for bortfall
- arbeidsgivers beregning av sykepengegrunnlaget i arbeidsgiverperioden
- begrunnelse fra arbeidsgiver som ikke har utbetalt sykepenger i arbeidsgiverperioden

I høringsnotatet uttalte departementet at det ikke er hensiktsmessig å utvide rapporteringsplikten til a-ordningen med det formålet at a-ordningen skal inneha alle de opplysningene som Arbeids- og velferdsetaten trenger for å vurdere krav om sykepenger og fastsette sykepengegrunnlaget i trygdeperioden. Departementet formidlet samtidig at den pågående IKT-moderniseringen i Arbeids- og velferdsetaten vil legge til rette for at tilleggsopplysninger som arbeidsgiver må sende til etaten ved krav om sykepenger (inntektsopplysningsskjemaet) skal kunne sendes elektronisk fra arbeidsgiver til etaten via Altinn. Kommunikasjonen mellom Arbeids- og velferdsetaten og de andre sykefraværsaktørene skal i framtiden baseres på elektroniske dialogløsninger.

7.3 Høringsinstansenes merknader

Ingen av høringsinstansene hadde særskilte merknader til departementets forslag om en forskriftshjemmel for å kreve elektronisk innsending av tilleggsopplysninger som er nødvendig for å behandle sykepengekrav, men som ikke er rapporteringspliktig til a-ordningen.

Regnskap Norge og *NHO* uttaler at de er enige med departementet om at omfanget av rapporteringspliktige opplysninger til a-ordningen ikke bør utvides. Samtidig bemerker *Regnskap Norge* at det bør tilstrebes at arbeidsgivers plikter knyttet til sykepengegrunnlag begrenses til den informasjonen som innrapporteres gjennom a-ordningen. Foreningen skriver at ytterligere opplysninger som trengs for å behandle et sykepengekrav bør være arbeidstaker og Arbeids- og velferdsetatens ansvar. *YS* spør om det på sikt vil være mulig å videreutvikle a-ordningen slik at alle nødvendige opplysninger som Arbeids- og velferdsetaten trenger for å vurdere et sykepengekrav kan gjenfinnes i a-ordningen. Flere av høringsinstansene bemer-

ker ellers at de ikke kan se at forslaget innebærer en redusert rapporteringsplikt for arbeidsgivere og etterlyser en tydeligere vurdering av forslagens konsekvenser for arbeidsgiverne, herunder forenklingseffekter.

NHO, YS og *UNITA AS* understreker alle betydningen og viktigheten av at det utvikles elektroniske rapporteringsløsninger for de tilleggsopplysningene som arbeidsgiver må sende til Arbeids- og velferdsetaten ved krav om sykepenger og som ikke dekkes av innrapporteringen til a-ordningen.

7.4 Departementets vurderinger og forslag

I dag dekkes informasjonsbehovet som Arbeids- og velferdsetaten har ved behandling av sykepengesaker blant annet fra Arbeidsgiver- og arbeidstakerregisteret (Aa-registeret), Pensjonsfaglig Opptjeningsregister (POPP) og fra inntektsopplysningsskjema fra arbeidsgiver. I tillegg gir arbeidstaker en del opplysninger på kravskjemaet for sykepenger, del D. Det er et mål at ytelsesforvaltningen skal anvende opplysninger fra mest mulig sikre kilder og i størst mulig grad gjenbruke fellesoffentlige løsninger. Det er derfor et ønske å benytte a-ordningen som kilde til opplysninger om inntekts- og arbeidsforhold i forbindelse med behandling av sykepengesaker.

Behandling av en sykepengesak krever imidlertid saksspesifikk informasjon som ikke finnes i a-ordningen. Arbeids- og velferdsetaten vil ha behov for informasjon om arbeidsgivers beregning av sykepengegrunnlaget etter §§ 8-28 og 8-29 som grunnlag for fastsetting av sykepengegrunnlaget i trygdeperioden. Det er flere grunner til dette. Arbeidsgiver vil ha flere ferske opplysninger enn Arbeids- og velferdsetaten som kan ha betydning for beregningen. Arbeidsgiver er den som kjenner til endringer som har skjedd tett opp til skjæringstidspunktet, for eksempel om det har vært lovlig fravær uten lønn i beregningsperioden og om det er rapportert feil inntekt til a-ordningen som senere er korrigert. Arbeidsgiver vil vite om bonus faller bort og skal medregnes i sykepengegrunnlaget, likeledes om naturalytelse faller bort eller ikke. Dessuten må arbeidsgiver som forskutter sykepenger uansett sette fram krav om refusjon. I alle saker hvor det gis refusjon må Arbeids- og velferdsetaten avklare om deler av beløpet skal utbetales direkte til bruker eller om hele beløpet skal refunderes til arbeidsgiver, se folketrygdloven § 22-3.

Arbeids- og velferdsetatens behov for saksspesifikke opplysninger utover det som er tilgjengelig

i a-ordningen, reiser spørsmålet om hvor og hvordan etaten skal få tilgang til disse nødvendige opplysningene. Departementet har vurdert at det ikke er hensiktsmessig å utvide a-ordningen med alle de typer saksspesifikke opplysninger som etaten trenger for å behandle en sykepengesak. En slik løsning ville etter departementets syn stride mot intensjonene med a-ordningen og medført et betydelig merarbeid for arbeidsgivere som måtte ha rapportert detaljerte opplysninger om arbeidstakernes arbeids- og inntektssituasjon hver eneste måned i tilfelle sykefravær. Dette er et syn som støttes av høringsinstansene.

Ettersom a-ordningen ikke fullstendig dekker Arbeids- og velferdsetatens informasjonsbehov og det ikke vurderes som hensiktsmessig å utvide omfanget av rapporteringspliktige opplysninger til a-ordningen, vil etatens informasjonsbehov måtte dekkes på andre måter. Departementet viser til nærmere omtale i punkt 7.2 om hvilke opplysninger dette gjelder.

Departementet har vurdert hvorvidt det bør være arbeidsgiver eller arbeidstaker som har plikt til å levere saksspesifikke opplysninger om lønn og arbeidsforhold til Arbeids- og velferdsetaten ved behandling av en sykepengesak. Det vises i denne forbindelse til Regnskap Norges høringsvar hvor de påpeker at det bør være arbeidstaker som har denne plikten og at arbeidsgivers opplysningsplikt bør være begrenset til de opplysningene som skal rapporteres til a-ordningen. I dag er arbeidsgiver primærkilden til opplysninger om lønn og arbeidsforhold både gjennom rapporteringsplikten til Aa-registeret og ved utfylling og innsending av inntektsopplysningsskjema for bruk i den enkelte sak. Etter departementets vurdering skal arbeidsgiver fortsatt være hovedkilde til informasjonen om inntekts- og arbeidsforhold som etaten trenger ved behandling av sykepengesaker. Det er arbeidsgiver som er den kompetente part når det gjelder informasjon om lønn og arbeidsforhold, og det kan ikke forventes at arbeidstaker har en tilsvarende oversikt over hvilke opplysninger Arbeids- og velferdsetaten har behov for. En eventuell utvidet opplysningsplikt for arbeidstaker vil påføre den sykmeldte en ekstra belastning i en ofte sårbar situasjon, og vil ellers skape merarbeid for etaten i form av økt behov for veiledning. Slik departementet ser det bør dialogen mellom arbeidstaker og Arbeids- og velferdsetaten i all hovedsak begrenses til forhold som kan bidra til å fremme arbeid og aktivitet.

Når det gjelder saksspesifikke opplysninger som arbeidsgiver skal rapportere til Arbeids- og velferdsetaten ved behandling av en sykepenge-

sak, gjøres dette i dag via et eget papirbasert inntektsopplysningsskjema som arbeidsgiver fyller ut og sender til etaten per post. I forbindelse med den pågående IKT-moderniseringen i Arbeids- og velferdsetaten, utvikles det nå elektroniske dialogløsninger mellom arbeidsgiver og etaten som skal erstatte dagens papirbaserte system for utveksling av saksopplysninger. I den planlagte elektroniske dialogløsningen vil arbeidsgiver kunne sende saksspesifikke opplysninger om et sykepengetilfelle til etaten via Altinn. Det er planlagt utformet en elektronisk melding med strukturert informasjon som kan behandles automatisk, og det er videre et mål at denne meldingen skal framstå som forenklet for arbeidsgiver. Arbeids- og velferdsetaten legger opp til at det skal være grensesnitt fra Altinns plattform slik at leverandører av lønns- og personalsystemer (LPS) kan tilby de samme tjenestene som en del av sine produkter. For arbeidsgivere som ikke har LPS som er integrert med tjenestene på Altinn-plattform, vil det være mulig å bruke elektroniske skjema på altinn.no.

Etter departementets vurdering vil utvikling og innføring av elektronisk melding på Altinns plattform, muliggjøre en mer strukturert, forenklet og effektiv utveksling av saksspesifikke opplysninger mellom arbeidsgiver og Arbeids- og velferdsetaten. Denne løsningen vil dermed gi administrative forenklinger for både arbeidsgiver og etaten. I likhet med høringsnotatet foreslår departementet å fastsette en forskriftshjemmel for å kunne kreve elektronisk innsending av opplysninger som er nødvendige for å behandle saker om ytelser etter folketrygdloven og som ikke skal gis uoppfordret etter reglene i a-opplysningsloven.

Departementet viser til lovforslaget, folketrygdloven § 21-4.

8 Øvrige endringer

8.1 Sykepengegrunnlaget til frilansere

8.1.1 Gjeldende rett

Med frilanser menes enhver som utfører arbeid eller oppdrag utenfor tjeneste for lønn eller annen godtgjørelse, men uten å være selvstendig næringsdrivende. Med selvstendig næringsdrivende menes enhver som for egen regning og risiko driver en vedvarende virksomhet som er egnet til å gi nettoinntekt. Ved avgjørelsen av om en person skal regnes som selvstendig næringsdrivende (eller frilanser), legges det blant annet vekt på om virksomheten har et visst omfang, om

vedkommende har ansvaret for resultatet av virksomheten, om vedkommende har arbeidstakere i sin tjeneste eller nytter frilansere, om vedkommende driver virksomheten fra et fast forretningssted (kontor, verksted e.l.), om vedkommende har den økonomiske risikoen for virksomheten og om vedkommende bruker egne driftsmidler.

Frilansere har rett til sykepenger med 100 prosent av grunnlaget fra 17. sykedag. Det er et vilkår at frilanseren jevnlig har inntekt av oppdrag utenfor tjeneste.

Sykepengegrunnlaget fastsettes likt som for selvstendig næringsdrivende, det vil si ut fra en pensjonsgivende årsinntekt fastsatt på grunnlag av gjennomsnittlig pensjonsgivende inntekt de siste tre kalenderårene, se folketrygdloven § 8-38 og § 8-35. For en frilanser som blir sykmeldt for eksempel desember 2016, vil gjennomsnittet av inntekten i årene 2013–2015 bli lagt til grunn.

Dersom virksomheten eller arbeidssituasjonen er varig endret og denne endringen medfører at den pensjonsgivende årsinntekten avviker med mer enn 25 prosent fra gjennomsnittet de siste tre årene, skal grunnlaget fastsettes ut fra den pensjonsgivende årsinntekten som kan godtgjøres på sykmeldingstidspunktet. Dette gjelder også for et medlem som ikke har pensjonspoeng for de tre siste årene på grunn av for lav inntekt, eller fordi medlemmet ble yrkesaktiv i løpet av de siste tre årene.

8.1.2 Høringsnotatet

Departementet foreslo at grunnlaget for sykepenger mv. for frilansere skulle fastsettes på samme måte som for arbeidstakere og ikke som for selvstendig næringsdrivende. De endringene i sykepengegrunnlaget for arbeidstakere som ble foreslått i høringsnotatet vil i så fall gjelde tilsvarende for frilansere.

8.1.3 Høringsinstansenes merknader

Kunstnernettverket stiller seg i utgangspunktet positive til de forenklingene som ligger i høringsforslaget og til en ny hovedregel som gir et mer aktuelt (tidsnært) beregningsgrunnlag enn de tre siste ferdiglignede årene. De påpeker imidlertid at for enkelte kunstnere vil gjennomsnittet av de tre siste årene gi et riktigere bilde av inntektsforholdene. *Musikernes fellesorganisasjon* mener forslaget om samme grunnlag for frilansere som for arbeidstakere er logisk sett i sammenheng med de øvrige forslagene, og at det i mange tilfeller vil være til gunst for frilansere. Organisasjonen støt-

ter forslaget, men peker på at det er viktig at oppdragsgiverne faktisk ivaretar plikten til å rapportere til a-ordningen. *Regnskap Norge* uttaler at forslaget framstår som fornuftig.

8.1.4 Departementets vurderinger og forslag

A-ordningen inneholder inntektsopplysninger for frilansere. Ved å bruke mer oppdaterte inntektsopplysninger fra a-ordningen, vil man kunne få et mer treffsikkert resultat for hva som er inntekstapet til vedkommende, enn ved å bruke gjennomsnittlig inntekt de siste tre kalenderårene.

Departementet foreslår derfor at grunnlaget for sykepenger mv. for frilansere fastsettes på samme måte som for arbeidstakere og ikke som for selvstendig næringsdrivende, se forslag til §§ 8-28 til 8-30. Som det framgår av punkt 8.1.1, utfører frilansere arbeid eller oppdrag utenfor tjeneste. Enkelte av bestemmelsene om sykepenger til arbeidstakere er dermed ikke aktuelle for frilansere. Dette gjelder bestemmelsen om unntak ved varig lønnsendring i løpet av de tre siste kalendermånedene, se forslag til folketrygdloven § 8-28 tredje ledd bokstav c og særbestemmelsen i § 8-28 sjette ledd om sykepenger i arbeidsgiverperioden.

Det følger av folketrygdloven § 8-40 at det gis sykepenger etter bestemmelsene for arbeidstakere til medlemmer som har inntekt både som arbeidstaker og frilanser. Inntekten som frilanser regnes med bare dersom aktuell ukeinntekt som arbeidstaker avviker mer enn 25 prosent fra samlet pensjonsgivende årsinntekt, se § 8-40 tredje punktum. Nå som det foreslås at sykepengegrunnlaget fastsettes likt for både arbeidstakere og frilansere, er tredje punktum overflødig og foreslås opphevet.

Departementet viser til lovforslaget, folketrygdloven §§ 8-38 og 8-40.

8.2 Kombinert inntekt som frilanser og selvstendig næringsdrivende

8.2.1 Gjeldende rett

Frilansere får i dag sykepenger fra trygden med 100 prosent av grunnlaget, se folketrygdloven § 8-38. Personer som har inntekt både som frilanser og som selvstendig næringsdrivende får imidlertid sykepengene fastsatt etter reglene for selvstendig næringsdrivende, se folketrygdloven § 8-42. Dette innebærer at det foreligger rett til sykepenger fra 17. sykedag beregnet med 65 prosent av det samlede grunnlaget, det vil si at det gis 65 pro-

sent også av frilansinntekten. Sykepengene beregnes på grunnlag av samlet inntekt (næringsinntekten og frilansinntekten) svarende til den pensjonsgivende årsinntekten beregnet på grunnlag av de tre siste årenes pensjenspoeng, se folketrygdloven § 8-35.

8.2.2 Høringsnotatet

Departementet foreslo i høringsnotatet at personer som har næringsinntekt og frilansinntekt får beregnet sykepengene etter samme regelverk som arbeidstakere som kombinerer ordinær lønnsinntekt og næringsinntekt.

8.2.3 Høringsinstansenes merknader

Kunstnernettverket uttaler at dette er en sak de har arbeidet for lenge, og de hilser den foreslåtte endringen vedkommen. Forslaget får også støtte fra *Drammen kommune*, *Musikernes fellesorganisasjon*, *Norsk Journalistlag*, *Den norske Forfatterforening*, *Norsk tolkeforening*, *Frilansinitiativet*, *Norsk Skuespillerforbund*, *Norsk forening for komponister og tekstforfattere* og *artistorganisasjonen GramArt*.

8.2.4 Departementets vurderinger og forslag

Dagens regler for beregning av sykepenger til frilansere som også har næringsinntekt slår urimelig ut, særlig for personer som har en stor andel av inntekten fra arbeidet som frilanser og en mindre andel som selvstendig næringsdrivende. Saken har blant annet vært tatt opp på Stortinget gjennom representantforslag dokument 8: 114 S (2011–2012). Departementet viste i den forbindelse til at man hadde mottatt flere henvendelser fra privatpersoner og organisasjoner som opplever regelverket på dette området som urettferdig. Problemstillingen hadde vært tatt opp med Arbeids- og velferdsdirektoratet, men det var imidlertid vanskelig å finne en innretning som kunne gi ønsket resultat, uten at regelverket i vesentlig grad kompliseres på daværende tidspunkt. Departementet opplyste at man ville komme tilbake til spørsmålet om lovendring i forbindelse med ny IKT-løsning for sykepenger, og at det var spesielt viktig at Arbeids- og velferdsetaten kunne ha tilgang til sikre og tidsnære opplysninger om inntekter fra skattedirektoratet gjennom EDAG-satsingen.

Departementet foreslår at reglene for beregning av sykepenger til frilansere som også har næringsinntekt endres, slik at alle frilansere vil få sykepenger med 100 prosent av frilansinntekten.

Departementet viser til lovforslaget, folketrygdloven § 8-42.

8.3 Særskilte regler for beregning av foreldrepenger

8.3.1 Gjeldende rett

Etter § 14-6 opptjener man rett til foreldrepenger gjennom yrkesaktivitet med pensjonsgivende inntekt minst seks av de ti siste månedene før uttaket av foreldrepenger tar til. Likestilt med yrkesaktivitet er tidsrom med ytelse til livsopphold i form av dagpenger, sykepenger, stønad ved sykt barn, arbeidsavklaringspenger, svangerskapspenger eller foreldrepenger. Likestilt med yrkesaktivitet er også tidsrom med lønn under permisjon i forbindelse med videre- og etterutdanning fra arbeidsgiver, ventelønn, vartpenger, etterlønn og avtjening av militærtjeneste.

Etter § 14-7 skal foreldrepengeene beregnes etter de samme reglene som for sykepenger fra trygden. Dersom opptjeningsvilkåret etter § 14-6 er oppfylt, men yrkesaktiviteten ikke varer helt fram til uttaket av foreldrepenger starter, er det ikke lovfestet hvordan grunnlaget skal beregnes. Arbeids- og velferdsetaten vil etter dagens praksis som regel ta utgangspunkt i den sist avsluttede aktiviteten, og anvende beregningsreglene som gjelder for denne aktiviteten. Dersom vedkommende var arbeidstaker, vil beregningsreglene for arbeidstakere anvendes, og dersom vedkommende var selvstendig næringsdrivende, vil beregningsreglene for selvstendig næringsdrivende anvendes.

Dersom man før uttaket av foreldrepenger starter mottar sykepenger, stønad ved sykt barn, svangerskapspenger eller foreldrepenger, beholder man denne statusen ved beregningen av foreldrepengeene.

Dersom man før uttaket av foreldrepenger starter mottar dagpenger, tilsvarende foreldrepenge dagpengeytelsen. Tilsvarende praksis gjelder også for arbeidsavklaringspenger. Det er imidlertid ikke lovfestet hvordan man skal gå fram ved fastsettelse av beregningsgrunnlaget for mottakere av arbeidsavklaringspenger.

I folketrygdloven § 14-7 andre ledd er det en særregel for kvinner som skal føde som mottar dagpenger under arbeidsløshet eller sykepenger etter § 8-49. Beregningsgrunnlaget kan i disse tilfellene fastsettes ut fra inntekten i de beste seks månedene av de siste ti månedene før hennes uttak av foreldrepenger tar til.

8.3.2 Høringsnotatet samt innspill i høringsrunden

I høringsnotatet foreslo departementet at etterlønn/sluttvederlag fortsatt kan tas med ved beregning av foreldrepenger.

Arbeids- og velferdsdirektoratet har i sitt hørings svar kommet med innspill til endringer i § 14-7. Direktoratet foreslår å lovfeste dagens praksis som innebærer at hvis yrkesaktiviteten ikke varer helt fram til foreldrepengeuttaket starter, skal den siste yrkesaktiviteten likevel legges til grunn for beregningen.

8.3.3 Departementets vurderinger og forslag

Det bør være klarhet i hvilke regler som skal gjelde ved beregning av foreldrepenger når yrkesaktiviteten er avsluttet. Den praksisen Arbeids- og velferdsetaten har i dag, ved at den siste yrkesaktiviteten legges til grunn for beregningen der det har vært opphold mellom yrkesaktiviteten og uttaket av foreldrepenger, bør videreføres. Det betyr at den statusen i yrkeslivet (arbeidstaker, frilanser, selvstendig næringsdrivende) man har siste dag av yrkesaktiviteten, beholdes. Denne dagen anses også som skjæringstidspunkt for bruk av aktuelle beregningsregler. Er man arbeidstaker/frilanser, blir beregningsperioden de siste tre kalendermånedene før den dagen man avslutter yrkesaktiviteten, se § 8-28. Er man arbeidstaker siste yrkesaktive dag, har man også rett til feriepenger av ytelsen. Departementet er kommet til at det ikke er hensiktsmessig å foreslå endring i lovteksten på dette punktet. Det skyldes at en slik presisering kan skape uklarhet. I mange tilfeller vil forelderen ikke ha vært i arbeid før uttaket starter, for eksempel fordi vedkommende har vært sykmeldt. I slike tilfeller anses likevel ikke yrkesaktiviteten for å være opphørt. Dersom man mottar ytelse til livsopphold etter folketrygdloven kapitlene 8, 9 eller 14 umiddelbart før uttaket av foreldrepenger, videreføres dette beregningsgrunnlaget også for foreldrepengeene. Regelen om at man beholder statusen fra siste dag av yrkesaktiviteten gjelder altså kun der yrkesaktiviteten er opphørt og det har vært et opphold før foreldrepengeuttaket starter. Dette kan være tilfelle for eksempel der forelderen har vært ansatt i et vikariat som har utløpt noen uker før foreldrepengeuttaket starter.

Departementet understreker at reglene i § 8-47 om beregning av sykepenger til yrkesaktive medlemmer som midlertidig har vært ute av inntekts-givende arbeid, gjelder sykmeldte. De kommer dermed ikke til anvendelse her.

Når det gjelder beregning av foreldrepenger ved mottak av etterlønn, foreslår departementet at etterlønn fortsatt kan tas med ved beregning av foreldrepenger. Departementet foreslår at nærmere håndtering av disse sakene reguleres i Arbeids- og velferdsdirektoratets rundskriv.

For kvinner som mottar dagpenger under arbeidsløshet eller sykepenger etter § 8-49, foreslår departementet at lovteksten i § 14-7 andre ledd endres slik at når man skal fastsette inntekten i de beste seks månedene av de siste ti månedene før uttak av foreldrepenger tar til, legger man til grunn de beste seks av de siste ti kalendermånedene. Dette vil gjøre det mulig å bruke rapportert inntekt til a-ordningen i vurderingen ettersom rapportering til a-ordningen skjer per kalendermåned.

Departementet viser til lovforslaget, folketrygdloven § 14-7 andre ledd.

8.4 Kravet til minste inntektsgrunnlag når grunnbeløpet endres

8.4.1 Gjeldende rett

Det er et vilkår for rett til ytelser etter kapitlene 8, 9 og 14 at inntektsgrunnlaget utgjør minst 50 prosent av grunnbeløpet. Dette tilsvarer en årlig inntekt på 46 288 kroner med grunnbeløpet per mai 2016.

Grunnbeløpet er en beregningsfaktor som har betydning for rett til og for størrelsen på ytelser fra folketrygden. Grunnbeløpet reguleres årlig med *virkning* fra 1. mai i samsvar med lønnsveksten i samfunnet. Det er gitt nærmere bestemmelser om fastsettelsen av grunnbeløpet i egen forskrift (forskrift 6. mai 2011 nr. 465). Fastsettelsen skal bygge på den faktiske lønnsveksten som framgår av rapporten «Grunnlaget for inntektsoppkjørene», som er fra Det tekniske beregningsutvalget for inntektsoppkjørene, og anslaget for årslønnsvekst i inneværende år slik det framkommer av revidert nasjonalbudsjett, som normalt legges fram i midten av mai måned. Tallgrunnlagene skal deretter drøftes med pensjonistenes, de funksjonshemmedes og arbeidstakernes organisasjoner før nytt grunnbeløpet fastsettes av Kongen i statsråd (kongelig resolusjon). Grunnbeløpet blir derfor vanligvis først *fastsatt* ultimo mai måned selv om det får *virkning* fra 1. mai.

Det vil være personer som blir sykmeldt i mai med et inntektsgrunnlag som overstiger 50 prosent av det gamle grunnbeløpet, men lavere enn 50 prosent av det nye grunnbeløpet som blir fastsatt i slutten av mai. Formelt sett vil personen der-

med likevel ikke ha rett til sykepenger. Etter fast og langvarig praksis omgjør Arbeids- og velferds-etaten ikke disse sakene. Tilsvarende gjelder for ytelser etter kapitlene 9 og 14.

8.4.2 Høringsnotatet

Etter departementets syn vil det være urimelig om personer som fylte dagjeldende vilkår for rett til sykepenger noen uker senere skulle miste ytelsen sin fordi grunnbeløpet har blitt økt med tilbakevirkende kraft. Departementet foreslo derfor i høringsnotatet at dagens praksis bør videreføres. Det er imidlertid en fordel å ha en klar bestemmelse om når endringen av grunnbeløpet skal gjelde for kravet til minste inntektsgrunnlag og at denne gjelder tidligst fra det tidspunktet det nye grunnbeløpet blir fastsatt. Virkningstidspunktet for kravet til minsteinntekt for rett til dagpenger blir i dag fastsatt samtidig som nytt grunnbeløp blir fastsatt. Det følger av folketrygdloven § 4-4 femte ledd at når grunnbeløpet blir regulert, skal endringen i kravet til minsteinntekt for dagpenger først gjelde fra og med det tidspunktet Kongen bestemmer. Departementet foreslo at det samme bør gjøres for kravet til minsteinntekt for rett til ytelser etter folketrygdloven kapitlene 8, 9 og 14.

Departementet presiserte videre at det ikke var noen grunn til å gjøre unntak fra 1. mai som virkningstidspunkt for det maksimale sykepengegrunnlaget på seks ganger grunnbeløpet. Det innebærer at personer som blir sykmeldt 1. mai eller senere i mai, og som har fått grunnlaget begrenset fordi det var høyere enn seks ganger det gamle grunnbeløpet, fortsatt skal få etterbetalt eventuell differanse opp til seks ganger nytt grunnbeløp.

8.4.3 Høringsinstansenes merknader

Ingen av *høringsinstansene* har kommentert forslaget.

8.4.4 Departementets vurderinger og forslag

Etter departementets syn er det en fordel å ha en klar bestemmelse om når endringen av grunnbeløpet skal gjelde for kravet til minste inntektsgrunnlag og at denne gjelder tidligst fra det tidspunktet det nye grunnbeløpet blir fastsatt. Departementet foreslår at virkningstidspunktet skal fastsettes samtidig som nytt grunnbeløp blir fastsatt.

Folketrygdloven § 1-4 handler om regulering av grunnbeløpet, og gir hjemmel for å gi forskrifter om dette. En ny forskriftshjemmel for å regu-

lere virkningstidspunktet for den årlige justeringen av grunnbeløpet hører etter departementets vurdering naturlig inn i denne bestemmelsen. Den nye forskriftshjemmelen vil være generell og gjelde alle folketrygdytelsene. Det innebærer at det ikke lenger vil være behov for en særskilt forskriftshjemmel i folketrygdloven § 4-4 femte ledd, og denne forslås derfor opphevet.

Departementet viser til lovforslaget, folketrygdloven § 1-4 fjerde ledd.

9 Økonomiske og administrative konsekvenser

9.1 Forslag om endret fastsetting av grunnlaget for korttidsytelsene for arbeidstakere etter folketrygdloven kapittel 8, 9 og 14

Forslaget om å tilpasse beregningsperioden for folketrygdens korttidsytelser med rapporteringsperiodene i a-ordningen gjennom å utvide beregningsperioden til tre måneder, vurderes som en provenynøytral teknisk tilpasning. Arbeids- og velferdsdirektoratets beregninger viser at den foreslåtte endringen av beregningsperioden for korttidsytelsene kan medføre en utgiftsreduksjon på 0,2 prosent. Avviket er svært lite og antas å ligge innenfor usikkerhetsmarginen i beregningene. Dette innebærer at inntektsgrunnlagene for de ulike ytelsene forblir om lag uendret fra i dag, i tråd med intensjonene til lovforslaget. Lovforslaget antas derfor som helhet å være tilnærmet provenynøytralt. Ytterligere beregninger fra Arbeids- og velferdsdirektoratet viser at lovforslaget også vil være tilnærmet provenynøytralt for hver av de enkelte ordningene (sykepenger, foreldrepenger og omsorgs- og pleiepenger), uten store endringer for enkelte grupper ytelsesmottakere.

Lovforslaget vil kunne gi vesentlige administrative gevinster for flere aktører, og særlig Arbeids- og velferdsetaten, da endringene muliggjør administrative forenklinger i etaten og en større grad av automatisert saksbehandling.

9.2 Forslag om endret fastsetting av grunnlaget for frilansere

Forslaget om at grunnlaget for sykepenger mv. for frilansere skal fastsettes på samme måte som for arbeidstakere, kan medføre at frilansere vil få et høyere inntektsgrunnlag i enkelttilfeller enn hva som er tilfelle i dag. Hvor stor denne forskjellen vil

bli, er det imidlertid ikke mulig å beregne og tallfeste.

Ettersom at frilansere utgjør en svært lav andel av ytelsesmottakerne, antar departementet at lovforslaget ikke vil ha store konsekvenser for stønadsbudsjettet.

9.3 Forslag om endret fastsetting av grunnlaget for personer som har inntekt både som frilansere og selvstendig næringsdrivende

Forslaget om at personer som har næringsinntekt og frilansinntekt får beregnet sykepenger mv. etter samme regelverk som arbeidstakere som kombinerer ordinær lønnsinntekt og næringsinntekt, kan medføre en utgiftsøkning sammenlignet med i dag. Som følge av at det ikke finnes informasjon om hvor mange av frilanserne som har kombinerte inntekter, er det ikke mulig å gi eksakte beregninger av denne utgiftsøkningen. Beregninger fra Arbeids- og velferdsdirektoratet indikerer at lovforslaget, på usikkert grunnlag, kan medføre en økning i stønadsbudsjettet på 1,3 til 5,2 mill. kroner, avhengig av hvor mange nye sykepengetilfeller som vil oppstå for denne gruppen.

10 Merknader til de enkelte bestemmelsene i lovforslaget

Til § 1-4 fjerde ledd

Det foreslås en ny forskriftshjemmel om at Kongen fastsetter virkningstidspunktet for justeringer i grunnbeløpet for den enkelte ytelse. Virkningstidspunktet vil bli fastsatt samtidig som nytt grunnbeløp.

Til § 4-4 femte ledd

Hjemmelen for å kunne gi forskrift om virkningstidspunktet for justeringer av grunnbeløpet er flyttet til § 1-4.

Til § 8-28

Paragrafen har bestemmelser om fastsettelse av sykepengegrunnlaget i arbeidsgiverperioden. I første ledd foreslås det at begrepet aktuell ukeinntekt erstattes av aktuell månedsinntekt slik at man kan anvende rapportert inntekt til a-ordningen en nærmere bestemt periode før arbeidstakeren ble arbeidsufør, se andre ledd.

I *andre ledd* foreslås det at den aktuelle månedsinntekten skal beregnes etter en gjennomsnittlig arbeidsinntekt som er rapportert til a-ordningen i en nærmere bestemt periode før han eller hun ble arbeidsufør (beregningsperioden). Lovlig fravær skal holdes utenom beregningsperioden. Med lovlig fravær menes for eksempel permisjon eller ferie.

Tredje ledd omhandler beregningsperioden. Utgangspunktet for beregningsperioden er de tre siste kalendermånedene før tidspunktet for arbeidsuførhet. Inntekt rapportert for disse tre månedene skal legges til grunn. Dersom arbeidsforholdet har vart så kort tid at det ikke er rapportert inntekt til a-ordningen for tre hele kalendermånedene, skal dette kortere tidsrommet legges til grunn. Dersom arbeidstakeren har fått varig lønnsendring i løpet av beregningsperioden eller etter siste rapportering, men før arbeidsuførhetstidspunktet, skal tidsrommet etter lønnsendringen legges til grunn.

I *fjerde ledd* foreslås det at dersom arbeidstakeren har hatt lovlig fravær uten lønn i beregningsperioden, skal dette tidsrommet holdes utenfor beregningsperioden. Det er videre tatt inn en beskrivelse av hvordan man skal gå fram for å fastsette sykepengegrunnlaget dersom arbeidstakeren har hatt lovlig fravær i beregningsperioden. Det skal da fastsettes en inntekt i fraværperioden som tilsvarer den inntekten arbeidstakeren ville hatt dersom han eller hun ikke hadde vært borte fra arbeidet.

I *femte ledd* er det tatt inn en sikkerhetsventil for de tilfeller der arbeidsgiver ikke har rapportert inntekt til a-ordningen slik han eller hun er forpliktet til. Dersom rapporteringen til a-ordningen er mangelfull eller uriktig, fastsettes sykepengegrunnlaget ut fra den inntekten arbeidsgiver skulle ha rapportert til a-ordningen i beregningsperioden, dersom det var rapportert korrekt. Se også folketrygdloven § 8-30 tredje ledd.

Sjette ledd regulerer sykepengegrunnlaget i arbeidsgiverperioden for timelønnede arbeidstakere i skift- eller turnusarbeid. For å komme fram til et representativt grunnlag for denne gruppen, skal den aktuelle månedsinntekten omgjøres til et sykepengegrunnlag per dag i arbeidsgiverperioden ved at inntekten fordeles på antall faktiske arbeidsdager i beregningsperioden. Dette gjøres for å komme fram til et sykepengegrunnlag per dag som skal utbetales for aktuelle dager vedkommende skulle ha arbeidet i arbeidsgiverperioden.

Til § 8-29

Paragrafen regulerer hvilke inntekter som skal medregnes når den aktuelle månedsinntekten skal beregnes. Det foreslås mindre justeringer i paragrafen. I *første ledd* foreslår departementet å tydeliggjøre at det skal tas utgangspunkt i arbeidsinntekt som rapporteres til a-ordningen etter reglene i a-opplysningsloven.

I *andre ledd* foreslås det at begrepet aktuell ukeinntekt erstattes av aktuell månedsinntekt. Videre foreslås det en endring i *andre ledd, tredje punktum*, ved at godtgjørelser for 1. og 17. mai og bevegelige helligdager, som arbeidstakeren opparbeider som et tillegg per arbeidstime skal medregnes i grunnlaget, på lik linje som helligdags-t tillegg som medregnes etter første ledd, andre punktum.

Til § 8-30

Denne paragrafen regulerer sykepengegrunnlaget når trygden yter sykepenger. Trygden yter sykepenger etter utløpet av arbeidsgiverperioden. I noen tilfeller yter trygden sykepenger fra første dag, se § 8-17.

I *første ledd* foreslås en mindre endring ved at sykepengegrunnlaget skal fastsettes med utgangspunkt i den aktuelle *månedsinntekten*, (se § 8-28 og § 8-29) omregnet til årsinntekt.

Til *andre ledd* foreslås det at dersom omregnet årsinntekt avviker mer enn 25 prosent fra gjennomsnittet av rapportert inntekt til a-ordningen de siste tolv kalendermånedene før arbeidsuførheten inntraff, skal sykepengegrunnlaget fastsettes ved skjønn ut fra den årsinntekten som kan godtgjøres på det tidspunktet arbeidsuførheten inntraff.

I grunnlaget som omregnet årsinntekt skal sammenlignes med, medregnes også sykepenger etter kapittel 8, omsorgspenger, pleiepenger og opplæringspenger etter kapittel 9, og svangerskapsenger og foreldrepenger etter kapittel 14, når rett til stønad er opptjent som arbeidstaker eller frilanser. Disse ytelsene anses som lønns substitutt som bør tas med i sammenligningsgrunnlaget for å unngå å måtte fastsette sykepengegrunnlaget ved skjønn i saker som ikke trenger det. Av denne grunn regnes også feriepenger med i sammenligningsgrunnlaget.

Når man skal komme fram til hvilken årsinntekt som kan godtgjøres på tidspunktet for arbeidsuførhet, skal man prøve å komme til en årsinntekt som er representativ for det som er tapt inntekt under sykefraværet. Målet er å komme

fram til hva arbeidstakeren ville ha tjent dersom han eller hun ikke hadde blitt syk.

I *tredje ledd* foreslår departementet å ta inn en sikkerhetsventil i regelverket som muliggjør en manuell fastsetting av sykepengegrunnlaget i tilfeller av mangelfull eller uriktig rapportering til a-ordningen. En slik bestemmelse vil være viktig både for å unngå feilaktige utbetalinger og for å sikre at sykepenger blir utbetalt til en sykmeldt selv om arbeidsgiver ikke har oppfylt sin rapporteringsplikt til a-ordningen. Se også folketrygdloven § 8-28 femte ledd.

Til § 8-38 femte ledd

Det foreslås en endring for beregning av sykepengegrunnlaget til frilansere. I dag er reglene slik at sykepengegrunnlaget for frilansere skal fastsettes etter den pensjonsgivende årsinntekten som for selvstendig næringsdrivende. Lønn til frilansere rapporteres nå til a-ordningen på samme måte som lønn til arbeidstakere. Det gjør det mulig å benytte informasjon fra a-ordningen til å fastsette sykepengegrunnlaget, noe som vil gi et mer tidsriktig bilde av inntekten. Det foreslås at sykepengegrunnlaget for frilansere skal fastsettes på samme måte som for arbeidstakere i § 8-28 første, andre og tredje ledd bokstav a) og b), § 8-29 og § 8-30.

Til § 8-40

I paragrafen foreslås det at dersom et medlem på sykmeldingstidspunktet har inntekt både som arbeidstaker og som frilanser, ytes det sykepenger etter bestemmelsene for arbeidstakere. Det betyr at inntekt som frilanser uansett regnes med – på samme måte som flere arbeidsforhold regnes med i grunnlaget for arbeidstakere, og ikke bare dersom det er avvik på mer enn 25 prosent mellom aktuell månedsinntekt som arbeidstaker og den pensjonsgivende årsinntekten (som inkluderer inntekt både som arbeidstaker og frilanser), slik reglene er i dag.

Til § 8-41

Endringen i *andre ledd a)* gjelder endring av begrepet aktuelle ukeinntekten i § 8-28 til den aktuelle månedsinntekten. Videre foreslår departementet å gjøre om nummereringen i paragrafen til alfabetliste.

Til § 8-42

Det foreslås at frilansere som også har inntekt som selvstendig næringsdrivende, får sykepenger etter de samme bestemmelsene som gjelder for arbeidstakere som også har inntekt som selvstendig næringsdrivende i § 8-41. Det vil si at de som er kombinerte frilansere og selvstendig næringsdrivende vil få sykepenger med 100 prosent av inntekten som frilanser.

Til § 14-7 andre ledd

Bestemmelsen er en særregel for beregning av foreldrepenger til gravide som er arbeidsledige. Beregningsgrunnlaget skal fastsettes ut fra inntekten i de beste seks av de siste ti *kalendermånedene*. Endringen er en tilpasning slik at Arbeids- og velferdsetaten kan bruke rapportert inntekt fra a-ordningen når inntektsgrunnlaget skal fastsettes.

Til § 21-4 første ledd

For å sikre at elektronisk melding av saksspesifikke opplysninger brukes som tiltenkt og dermed gir de ønskede forenklingsgevinstene, foreslår departementet å fastsette en forskriftshjemmel for å kunne kreve elektronisk innsending av saksspesifikke opplysninger fra arbeidsgiver. Dette vil gjelde opplysninger som er nødvendige for å kunne behandle saker om ytelse og som ikke skal gis uoppfordret etter reglene i a-opplysningsloven, se folketrygdloven § 25-10.

Til § 22-13 åttende ledd

Det foreslås å ta inn en ny bestemmelse i § 22-13 åttende ledd, der det kreves at eventuelt krav om omregning og etterbetaling av ytelse etter folketrygdloven kapittel 8, 9 eller 14 må framsettes innen tre måneder etter at tariffavtalen ble endret.

Til ikrafttredelsesbestemmelsen

Departementet foreslår at loven skal tre i kraft fra den tid Kongen bestemmer. Det foreslås videre at endringene i loven gis virkning for saker som har skjæringstidspunkt fra og med ikrafttredelsestidspunktet. Hva som er skjæringstidspunkt for de forskjellige ytelsene er nærmere definert i bestemmelsen. For løpende saker på ikrafttredelsestidspunktet får endringene i loven ikke betydning. Med løpende saker menes saker der tidspunktet for

arbeidsuførhet er før ikrafttredelsestidspunktet, og der vedkommende fortsatt er syk etter ikrafttredelsestidspunktet. Som løpende saker regnes også saker der det er direkte overgang mellom ytelser etter kapittel 8, 9 eller 14, der virkningstidspunktet er tidligere enn ikrafttredelsestidspunktet.

Som eksempel kan nevnes en person som mottar foreldrepenger før ikrafttredelsestidspunktet for loven, og blir sykmeldt etter ikrafttredelsestidspunktet. I dette tilfellet beholder vedkommende grunnlaget som er fastsatt i foreldrepenge-saken.

Arbeids- og sosialdepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om endringer i folketrygdloven (endret fastsetting av grunnlaget for sykepenger, foreldrepenger og pleiepenger mv.).

Vi **HARALD**, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til lov om endringer i folketrygdloven (endret fastsetting av grunnlaget for sykepenger, foreldrepenger og pleiepenger mv.) i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag

til lov om endringer i folketrygdloven (endret fastsetting av grunnlaget for sykepenger, foreldrepenger og pleiepenger mv.)

I

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd gjøres følgende endringer:

§ 1-4 fjerde ledd skal lyde:

Kongen gir forskrifter med nærmere regler om regulering av grunnbeløpet, *herunder fra hvilket tidspunkt nytt grunnbeløp får virkning for de enkelte ytelsene etter denne loven.*

Nåværende § 4-4 femte ledd oppheves.

§ 8-28 skal lyde:

§ 8-28 *Sykepengegrunnlaget i arbeidsgiverperioden*

Sykepengegrunnlaget som nevnt i § 8-10 fastsettes i arbeidsgiverperioden etter en beregnet aktuell *månedsinntekt*, se § 8-29.

Den aktuelle *månedsinntekten* skal beregnes etter den gjennomsnittlige *arbeidsinntekten* som arbeidstakeren har hatt i arbeidsforholdet og som rapporteres til a-ordningen etter reglene i a-opplysningsloven i en nærmere bestemt periode før han eller hun ble arbeidsufør (*beregningsperioden*).

Beregningsperioden fastsettes slik:

- De tre siste kalendermånedene før arbeidstakeren ble arbeidsufør legges til grunn.*
- I et arbeidsforhold som har vart så kort tid at det ikke er rapportert inntekt til a-ordningen for tre hele kalender måneder, skal dette kortere tidsrommet legges til grunn.*
- I et arbeidsforhold der arbeidstakeren har fått varig lønnsendring i løpet av eller etter beregningsperioden, men før arbeidsuførhetstidspunktet, skal tidsrommet etter lønnsendringen legges til grunn.*

Lovlig fravær uten lønn skal holdes utenfor beregningsperioden. Dersom arbeidstakeren har hatt lovlig fravær i beregningsperioden, skal det fastsettes en inntekt i fraværperioden som tilsvarer den inntekten arbeidstakeren ville ha hatt dersom han eller hun ikke hadde vært borte fra arbeidet.

Dersom rapporteringen til a-ordningen er mangelfull eller uriktig, fastsettes sykepengegrunnlaget ut fra den inntekten arbeidsgiver skulle ha rapportert til a-ordningen i beregningsperioden.

For timelønnede arbeidstakere med skiftende arbeidsperioder omgjøres den aktuelle *månedsinntekten* til et sykepengegrunnlag per dag i arbeidsgiverperioden ved at inntekten fordeles på *antall faktiske arbeidsdager* i beregningsperioden.

§ 8-29 skal lyde:

§ 8-29 *Inntekter som inngår i beregning av den aktuelle månedsinntekten*

Ved vurdering av hvilke inntekter som inngår i den aktuelle månedsinntekten, skal det tas utgangspunkt i arbeidsinntekt som rapporteres til a-ordningen etter reglene i a-opplysningsloven.

Lønnsinntekt og andre godtgjørelser som er resultat av arbeidstakerens egen arbeidsinnsats tas med når den aktuelle *månedsinntekten* skal beregnes. Tillegg for ubekvem arbeidstid og ulempetillegg for spesielle arbeidsforhold regnes med. *Det samme gjelder godtgjørelse for 1. og 17. mai og bevegelige helligdager som arbeidstakeren opparbeider som et tillegg per arbeidstid.*

Godtgjørelser som helt eller delvis skal dekke utgifter i forbindelse med utførelsen av arbeidet, tas ikke med. Dette gjelder blant annet diettgodtgjørelse, bilgodtgjørelse, verktøygodtgjørelse og smussgodtgjørelse. Overskudd på utgiftsgodtgjørelser regnes med og gis den verdien som nyttes ved forskottstrekk av skatt.

Lønn for overtid tas ikke med. Overtidslønn skal likevel tas med når overtiden er pålagt i arbeidsavtalen som fast overtid og dette ikke er i strid med lovbestemmelser om arbeidstid.

Feriepenger tas ikke med. *Naturalytelser* tas ikke med dersom arbeidstakeren også mottar ytelsene under sykefravær. Fra det tidspunkt arbeidstakeren ikke lenger mottar ytelsene, tas de med ved beregningen med den verdi som nyttes ved forskottstrekk av skatt.

§ 8-30 skal lyde:

§ 8-30 *Sykepengegrunnlaget når trygden yter sykepenger*

Når trygden yter sykepenger, fastsettes sykepengegrunnlaget ut fra den aktuelle *månedsinntekten* (§§ 8-28 og 8-29), som omregnes til *årsinntekt*.

Dersom omregnet årsinntekt etter første ledd avviker mer enn 25 prosent fra rapportert inntekt (se § 8-29) til a-ordningen etter reglene i a-opplysningsloven de siste tolv kalendermånedene før arbeidsuførheten inntraff, skal sykepengegrunnlaget fastsettes ved skjønn ut fra den årsinntekten som kan godtgjøres på det tidspunktet arbeidsuførheten inntraff. I sammenligningsgrunnlaget medregnes også sykepenger etter kapittel 8, omsorgspenger, pleiepenger og opplæringspenger etter kapittel 9 og svangerskapspenger og foreldrepenger etter kapittel 14, når rett til stønad er opptjent som arbeidstaker eller frilanser. Feriepenger regnes også med.

Dersom rapporteringen til a-ordningen er mangelfull eller uriktig, skal sykepengegrunnlaget fastsettes ved skjønn ut fra den årsinntekten som kan godtgjøres på det tidspunkt arbeidsuførheten inntraff.

For en arbeidstaker som blir arbeidsufør i et tidsbegrenset arbeidsforhold på under seks måneder, fastsettes sykepengegrunnlaget etter første ledd, selv om dette sykepengegrunnlaget avviker mer enn 25 prosent fra sykepengegrunnlaget etter andre ledd. Dette gjelder bare for det tidsrommet arbeidsforholdet skulle ha vart. Deretter kan det ytes sykepenger etter andre ledd dersom medlemmet kan dokumentere inntektstap.

§ 8-38 femte ledd skal lyde:

Sykepengegrunnlaget for frilansere fastsettes etter reglene i § 8-28 første, andre og tredje ledd bokstav a) og b), § 8-29 og § 8-30.

§ 8-40 skal lyde:

§ 8-40 *Arbeidstaker og frilanser*

Til et medlem som på sykmeldingstidspunktet har inntekt både som arbeidstaker og som frilanser, ytes det sykepenger etter bestemmelsene for arbeidstakere, se §§ 8-15 til 8-33.

§ 8-41 andre og tredje ledd skal lyde:

Sykepengegrunnlaget fastsettes på årsbasis etter følgende alternativer:

- a) Sykepengegrunnlaget fastsettes ut fra den aktuelle månedsinntekten, se § 8-28.
- b) Sykepengegrunnlaget fastsettes ut fra den pensjonsgivende årsinntekten, se § 8-35.

For differansen mellom inntekt etter alternativ b) og inntekt etter alternativ a) gjelder bestemmelsene for selvstendig næringsdrivende, se § 8-34.

§ 8-42 skal lyde:

§ 8-42 *Selvstendig næringsdrivende og frilanser*

Til et medlem som på sykmeldingstidspunktet har inntekt både som selvstendig næringsdrivende og som frilanser, ytes det sykepenger etter bestemmelsene for et medlem som har inntekt både som arbeidstaker og selvstendig næringsdrivende, se § 8-41.

§ 14-7 andre ledd skal lyde:

For en kvinne som mottar dagpenger under arbeidsløshet eller sykepenger etter § 8-49, kan beregningsgrunnlaget fastsettes ut fra inntekten i de beste seks av de siste ti kalendermånedene før hennes uttak tar til, se § 14-10 første og andre ledd.

§ 21-4 første ledd nytt siste punktum skal lyde:

Departementet kan i forskrift bestemme at opplysninger som er nødvendige for å kunne behandle saker om ytelser etter loven og som ikke skal gis uoppfordret etter reglene i a-opplysningsloven, skal gis elektronisk til Arbeids- og velferdsetaten.

§ 22-13 nytt åttende ledd skal lyde:

Krav om omregning og etterbetaling av ytelse etter kapittel 8, 9 eller 14 på grunn av tariffrevisjon må settes fram innen tre måneder etter at tariffavtalen ble endret.

II

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

Endringene gjelder for tilfeller som har skjæringstidspunkt fra og med ikrafttredelsestidspunktet. For ytelser etter kapittel 8 er skjæringstidspunktet første dag med arbeidsuførhet på grunn av sykdom eller skade. For ytelser etter kapittel 9 er skjæringstidspunktet første fraværsdag på grunn av omsorg for syke barn eller pleie av nærstående. For svangerskapspenger etter kapittel 14 er skjæringstidspunktet det tidspunktet som medlemmet må slutte i arbeid på grunn av graviditet, mens for foreldrepenger etter kapittel 14 er skjæringstidspunktet den dagen medlemmet begynner å ta ut foreldrepenger. I tilfeller der far velger å utsette sitt uttak av foreldrepenger, er skjæringstidspunktet likevel siste dag i mors del av fellesperioden.

Det skal ikke fastsettes nytt beregningsgrunnlag i saker med skjæringstidspunkt til og med dagen før ikrafttredelsestidspunktet. Det samme gjelder ved overgang mellom ytelser etter kapittel 8, 9 eller 14.

